

1/2017

NEJVYŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA

BULLETIN

Pravidelný přehled právních novinek se zaměřením na rozhodovací praxi Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva a zahraničních nejvyšších soudů.

ODDĚLENÍ

Oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu poskytuje odbornou poradenskou činnost pro soudce Nejvyššího soudu, jakož i pro soudce soudů nižších stupňů v oblasti evropského práva.

SLOŽENÍ

Dušan Sulitka, vedoucí oddělení
dusan.sulitka@nsoud.cz, +420 541 593 437

Jan Bena, poradce
jan.bena@nsoud.cz, +420 541 593 161

Katarína Deáková, poradkyně
katarina.deakova@nsoud.cz, +420 541 593 480

Helena Dvořáková, poradkyně
helena.dvorakova@nsoud.cz, +420 541 593 271

Andrea Pokorná, poradkyně
andrea.pokorna@nsoud.cz, +420 541 593 343

Šárka Švabová, poradkyně
sarka.svabova@nsoud.cz, +420 541 593 137

KONTAKT

 Oddělení analytiky a srovnávacího práva
Nejvyšší soud

 Burešova 20
657 37 Brno

 +420 541 593 437

 international@nsoud.cz

 www.nsoud.cz

SOCIAL

BULLETIN

**K MOŽNOSTI SOUDU OMEZIT SVÉPRÁVNOST K VÝKONU
VOLEBNÍHO PRÁVA**
NEJVYŠŠÍ SOUD (STR. 7)

**VNITROPODNIKOVÉ PRAVIDLO ZAKAZUJÍCÍ VIDITELNÉ
NOŠENÍ NÁBOŽENSKÝCH SYMBOLŮ**
ACHBITA (STR. 11)

**OMEZENÍ ČASOVÝCH ÚČINKŮ SOUDNÍHO ROZHODNUTÍ
O ZNEUŽÍVAJÍCÍ POVAZE UJEDNÁNÍ
VE SPOTŘEBITELSKÉ SMLOUVĚ**
GUTIÉRREZ NARANJO (STR. 14)

**POVINNOST POSKYTOVATELŮ TELEKOMUNIKAČNÍCH SLUŽEB
UCHOVÁVAT ÚDAJE O ELEKTRONICKÉ KOMUNIKACI**
TELE2 SVERIGE (STR. 16)

**NEODŮVODNĚNÉ PRŮTAHY PŘI NÁSTUPU PACHATELE TRESTNÉ
ČINNOSTI DO VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY**
KITANOVSKA STANOJKOVIC A OSTATNÍ (STR. 20)

**NÁBOŽENSKÉ VYZNÁNÍ NENÍ DŮVODEM PRO UDĚLENÍ VÝJIMKY
Z POVINNÉ ŠKOLNÍ VÝUKY PLAVÁNÍ**
OSMANOĞLU A KOCABAŞ (STR. 22)

ÚVODNÍK

Vážení čtenáři,

Bulletin oddělení analytiky a srovnávacího práva zahajuje již osmý rok své existence. Věříme, že Vám i nadále přináší vše nejdůležitější ze světa evropského práva a zůstanete nám věrní.

V aktuálním vydání se nejprve zaměříme na situaci stran dalšího vývoje Evropské unie. Představíme Bílou knihu Evropské komise, která načrtává možné scénáře evropské integrace do roku 2025. Stručně se vyjádříme i k dalšímu doporučení Evropské komise vydanému ve vztahu k polské ústavní krizi. Uniknout by Vám neměla zejména informace o blížící se konferenci Nejvyššího soudu, na které vystoupí předsedové Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie a další významné české i zahraniční osobnosti.

Z judikatury vrcholných evropských soudů stojí za zvláštní zmínku rozhodnutí maďarského Ústavního soudu zabývající se vztahem vnitrostátního a unijního práva. Navazuje na četnou judikaturu jiných ústavních soudů k této otázce a je dalším příspěvkem k dialogu nejvyšších evropských soudů. Z domácího prostředí je zajímavé stanovisko českého Nejvyššího soudu k možnosti omezení volebního práva.

Soudní dvůr Evropské unie se v uplynulém období zabýval několika zajímavými otázkami. Z medializovaných případů lze zmínit kupříkladu věc Achbita, která se týkala viditelného nošení náboženských symbolů v zaměstnání. Další příběh byl napsán i ve vztahu k povinnosti poskytovatelů telekomunikačních služeb uchovávat údaje o elektronické komunikaci svých zákazníků. O pokračování Data Retention ságy se dočtete v příspěvku zabývajícím se rozsudkem ve věci Tele2 Sverige. Nepochybně zajímavým je ovšem i rozsudek ve věci Gutiérrez Naranjo, v němž se Soudní dvůr zabýval souladem omezení časových účinků soudního rozhodnutí o zneužívající povaze ujednání ve spotřebitelské smlouvě s unijním právem.

Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva upozorňujeme na rozsudek ve věci Kitanovska Stanojkovic, v němž byla kritizována prodleva mezi rozhodnutím soudu vydaným v trestním řízení a nastoupením odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody. Mediálně známým je případ Osmanoglu a Kocabaş týkající se udělení výjimky z povinné školní výuky plavání z důvodu náboženského vyznání. Pro českou soudní praxi může být důležitý rozsudek K. S. a M. S. proti Německu, v němž byla posuzována souladnost provedení domovní prohlídky na základě nezákonně získaného důkazu s Úmluvou.

Za redakci přeje příjemné čtení
Dušan Sulitka

V případě zájmu o pravidelné zasílání našeho Bulletinu můžete prostřednictvím emailu international@nsoud.cz požádat o zařazení na seznam odběratelů.

OBSAH

AKTUALITY	... 4
JUDIKATURA NEJVYŠŠÍCH EVROPSKÝCH SOUDŮ	
Česká republika: <i>K možnosti soudu omezit svéprávnost ke výkonu volebního práva</i>	... 7
Francie: <i>Propuštění zaměstnance z důvodu nesložení profesní přísahy pro rozpor jejího znění s náboženským vyznáním</i>	... 8
Rakousko: <i>Autonehoda v Turecku a určení rozsahu nároku poškozeného vůči pojistiteli</i>	... 9
Maďarsko: <i>Ústavní identita</i>	... 10
JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE	
Achbita: <i>Vnitropodnikové pravidlo zakazující viditelné nošení náboženských symbolů</i>	... 11
Breyer: <i>Odepření přístupu k dokumentům unijních orgánů</i>	... 11
Carrefour Hypermarchés: <i>Nepřípustná srovnávací reklama ceny výrobků v prodejnách různé velikosti a druhu</i>	... 12
Concurrence: <i>Místo kde došlo ke škodě v případě internetových stránek provozovaných v jiných členských státech</i>	... 13
Gutiérrez Naranjo: <i>Omezení časových účinků soudního rozhodnutí o zneužívající povaze ujednání ve spotřebitelské smlouvě</i>	... 14
Manni: <i>Právo být zapomenut v kontextu údajů zveřejňovaných v obchodních rejstřících</i>	... 15
Tele2 Sverige: <i>Povinnost poskytovatelů telekomunikačních služeb uchovávat údaje o elektronické komunikaci</i>	... 16
Tomas Vilkas: <i>Ke lhůtám pro předání vyžádaných osob na základě evropského zatykačového rozkazu</i>	... 17
Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main e.V.: <i>Sazba za telefonní linku provozovanou obchodníkem za účelem spotřebitelského servisu</i>	... 18
JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA	
Babiarz: <i>Polská právní úprava a „právo na rozvod“</i>	... 19
Hokkeling: <i>Právo obviněného na osobní účast před soudem v odvolacím řízení</i>	... 20
Kitanovska Stanojkovic a ostatní: <i>Neodůvodněné průtahy při nástupu pachatele trestné činnosti do výkonu trestu odnětí svobody</i>	... 20
K. S. a M. S.: <i>Provedení domovní prohlídky na základě nezákonně získaného důkazu</i>	... 21
Osmanoglu a Kocabaş: <i>Náboženské vyznání není důvodem pro udělení výjimky z povinné školní výuky plavání</i>	... 22
Paradiso a Campanelli: <i>Odebrání dítěte, které nemá žádné biologické vazby na své domnělé rodiče</i>	... 23
MONITORING LITERATURY	... 24

AKTUALITY

Bílá kniha o budoucnosti Evropy: Úvahy a scénáře do roku 2025

Evropská komise dne 1. 3. 2017 zveřejnila bílou knihu, která nastiňuje možné cesty, jimiž by se Evropská unie mohla v budoucnu ubírat. Bílá kniha je příspěvkem Komise k summitu v Římě, který se konal dne 25. 3. 2017. Hlavní státy a předsedové vlád Evropské unie se na něm setkali, aby si připomněli 60. výročí podpisu Římských smluv. Dle slov předsedy Evropské komise Junckera „*při příležitosti 60. výročí Římských smluv nastal čas, aby si sjednocená Evropa vytvořila vizi pro následující desetiletí.*“ Kromě úspěchů za uplynulých 60 let na summitu diskutovali rovněž i o budoucnosti Evropské unie, která po odchodu Spojeného království bude nově ve složení 27 členů.

Bílá kniha se zabývá řadou témat, od vlivů nových technologií na společnost až po pochybnosti spojené s globalizací, bezpečnostními obavami a vzestupem populismu. V souvislosti s tím popisuje hlavní výzvy a příležitosti pro Evropu v nadcházejícím desetiletí. Konkrétně obsahuje pět scénářů, jak by se Evropská unie mohla v závislosti na svých rozhodnutích do roku 2025 dále vyvíjet.

Scénáře vývoje Evropské unie, které bílá kniha představuje, by se daly stručně shrnout do následujících bodů:

- pokračování v dosavadní praxi
- přeorientace na jednotný trh
- větší důraz na tzv. posílenou spolupráci
- prohloubení integrace jen v některých oblastech
- intenzivní prohloubení integrace

První z uvedených scénářů by znamenal soustředění se členských států na plnění jejich reformního plánu v duchu programu Komise „Nový začátek pro Evropu z roku 2014“ a Bratislavské deklarace schválené všemi členskými státy v roce 2016. Druhá možnost nastínění budoucnosti je reakcí na to, že je pro členské státy často obtížné nalézt ve stále více oblastech společnou řeč. Další scénář bychom mohli také označit jako tzv. „vícerychlostní Evropu“. Projevila by se zejména v oblastech obrany, vnitřní bezpečnosti nebo sociálních záležitostí, ke kterým je ze strany většiny členských států jinak zpravidla přistupováno velmi opatrně. Této variantě jsou nakloněny spíše prosperující západní státy jako jsou Německo či Francie. Čtvrtý možný scénář se zaměřuje na vybrané oblasti politiky, kterým by se Evropská unie věnovala, na rozdíl od jiných méně efektivních oblastí, intenzivněji. Poslední, nejvíce optimistická varianta, počítá s větším sdílením pravomocí, zdrojů a kompetencí, a to ve všech oblastech.

Jednotlivé scénáře se vzájemně nevylučují, ani nejsou vyčerpávající. Bílá kniha představuje pouze počátek procesu, v jehož rámci bude Evropská unie rozhodovat o své budoucnosti. První závěry můžeme očekávat v prosinci 2017 na zasedání Evropské rady a předseda Evropské komise

Jean Claude Juncker bude mít také příležitost tyto myšlenky rozvinout již ve svém projevu o stavu Evropské unie v září 2017.

Šárka Švábová

Doporučení Evropské komise k polské ústavní krizi

Ústavní krize v Polsku prochází pozvolným vývojem, ani nyní však nesměruje k finálnímu rozuzlení. Dosavadním událostem v této věci jsme se naposledy podrobněji věnovali v našem Bulletinu č. 3/2016. Peripetie, související v převážné míře s obsazením a právní úpravou fungování polského Ústavního soudu, se pojí se soustavným, ale zatím jen částečně úspěšným, dialogem, a to především mezi polskou vládou na jedné straně a Ústavním soudem spolu s Evropskou komisí a Benátskou komisí na straně druhé. Řetěz událostí, jež může ve svém důsledku vést až k pozastavení práv vyplývajících pro Polsko z členství v Evropské unii, má od konce loňského roku nový článek, a to doporučení Evropské komise ze dne 21. 12. 2016, které jistě stojí alespoň stručně za pozornost.

Komise ve svém doporučení vyjadřuje názor, že navzdory tomu, že některé z jejích předešlých připomínek v dané věci byly již polskými orgány zapracovány, situace systémového ohrožení právního státu v Polsku nadále přetrvává. Ohrožení právního státu spatřuje zejména v tom, že Ústavnímu soudu je bráněno v zajišťování účinné kontroly ústavnosti. Dodržování zásad právního státu přitom není jen předpokladem ochrany všech základních hodnot uvedených v čl. 2 Smlouvy o Evropské unii, ale rovněž podmínkou dodržování dalších práv plynoucích z unijních smluv a mezinárodního práva i předpokladem zajištění důvěry v právo ze strany veřejnosti.

Mezinárodní konference Nejvyššího soudu „Závaznost soudních rozhodnutí“

Nejvyšší soud pořádá ve dnech 19. až 21. 6. 2017 mezinárodní konferenci na téma „Závaznost soudních rozhodnutí“ (Binding Effect of Judicial Decisions). Akce se bude konat v Brně za podpory Ministerstva spravedlnosti při příležitosti českého předsednictví ve Výboru ministrů Rady Evropy.

Svoji účast na konferenci již potvrdil generální tajemník Rady Evropy Thorbjørn Jagland. Mezi řečníky, kteří na konferenci vystoupí, nechybí předseda Soudního dvora Koen Lenaerts, předseda Evropského soudu pro lidská práva Guido Raimondi, předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský, předseda Nejvyššího soudu České republiky Pavel Šámal, soudci Tribunálu Soudního dvora Evropské unie Irena Pelikánová a Jan Passer, generální advokát Soudního dvora Michal Bobek, soudci Nejvyššího správního soudu České republiky Zdeněk Kühn a Pavel Molek, profesor mezinárodního práva kodaňské univerzity Mikael Rask Madsen, profesor lovaňské univerzity Arthur Dye-

vre, docent katedry teorie práva a právních učení Právnické fakulty Univerzity Karlovy Jan Wintř a další osobnosti.

Aktuální seznam účastníků i předběžný program konference je dostupný na webových stránkách <http://conference2017.supremecourt.cz>. Ačkoliv konference jako taková není určena pro účastníky z řad veřejnosti, na jejích internetových stránkách bude dostupný audiovizuální přenos a následně i záznam z konference. Následovat bude i tištěný sborník příspěvků.

Výroční zpráva Evropského soudu pro lidská práva za rok 2016

Dne 26. 1. 2017 se konala tisková konference Evropského soudu pro lidská práva, na které byla představena výroční zpráva za rok 2016.

Množství Soudem obdržených podání v loňském roce se po mírném poklesu v předchozích letech opět zvýšilo. Zmíněný nárůst se ve větší míře pojí se stížnostmi proti Maďarsku, Rumunsku a Turecku. U Maďarska a Rumunska se stížnosti často týkají podmínek zadržených a vězněných osob. V případě Turecka je bohatým zdrojem stížností jeho současná vnitrostátní politická situace, jež je v posledních měsících předmětem překotného vývoje.

Množství nedodělků Evropského soudu pro lidská práva dle zveřejněných informací ke konci roku 2016 činilo 79 750 věcí, přičemž na konci roku 2015 šlo o 64 850 věcí. Meziroční nárůst nedodělků tak činí 23 %.

Donald Tusk opět zvolen předsedou Evropské rady

Dne 9. 3. 2017 byl na summitu Evropské rady zvolen jejím předsedou stávající polský předseda Donald Tusk. Svou funkci bude od června vykonávat po dobu dalších dvou a půl let, tedy do konce listopadu 2019. Tuska ve volbě podpořili všichni členové Evropské rady s výjimkou Polska, které do volby navrhlo Jacka Saryusze-Wolského. Tusk je předsedou Evropské rady od roku 2014, kdy navázal na předchozí dvojité funkční období předešlého předsedy Hermana Van Rompuye.

Úkolem předsedy Evropské rady coby shromáždění vrcholných představitelů členských států (prezidentů či předsedů vlád) je předsedat Evropské radě a vést její jednání, zajišťovat přípravu a kontinuitu jejích jednání a usilovat o usnadnění soudržnosti. Zajišťuje rovněž vnější zastupování Evropské unie na úrovni společné zahraniční a bezpečnostní politiky, mimo pravomocí vysokého představitele pro zahraniční věci, a bezpečnostní politiku.

Antonio Tajani zvolen předsedou Evropského parlamentu

Dne 17. 1. 2017 byl ve čtvrtém kole volby zvolen novým předsedou Evropského parlamentu Antonio Tajani. Tajani byl dosud italským europoslancem v rámci poslaneckého klubu Evropské lidové strany. Ve funkci nahradil Martina Schulze, který již dokončil své dvojité funkční období.

Evropský parlament se společně s Radou podílí na legislativní a rozpočtové činnosti Evropské unie. Mimo to mu náleží kontrolní a konzultační funkce. Jedná se o jediný unijní orgán přímo volený občany. Předseda je volen na dvou a půl leté funkční období.

Elektronické verze sbírek Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu

V rámci rozšiřování právního povědomí mezi odbornou i laickou veřejností je třeba ocenit spuštění elektronické verze sbírek dvou vrcholných českých soudů, a to Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší soud představil webovou verzi Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu (tzv. „zelená sbírka“) dostupnou z adresy <http://sbirka.nsoud.cz> a Výběru důležitých rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi z pohledu Nejvyššího soudu (tzv. „modrá sbírka“) dostupnou z adresy <http://eslp.nsoud.cz/>. Informační systém sbírek umožňuje procházení textů sbírek podle vydaných čísel i vyhledávání rozhodnutí dle řady vyhledávacích kritérií. Systém je navržen s ohledem na jednoduchost a uživatelskou přívětivost a je navržen i pro snadné zobrazení na mobilních zařízeních.

Elektronická verze Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nabízí obdobnou funkcionalitu v kontextu rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu. Dostupná je z adresy <http://sbirka.nssoud.cz>.

Spuštění informačního systému HUDOC-EXEC

Oddělení pro výkon rozsudků Evropského soudu pro lidská práva představilo spuštění nového informačního portálu, jehož cílem je zvýšení transparentnosti při výkonu rozhodnutí vydaných Evropským soudem pro lidská práva. Portál je technicky i uživatelsky odvozen od stávajících internetových stránek pro vyhledávání a prohlížení rozhodnutí HUDOC-ECHR. Jeho používání tak jistě nebude řadě uživatelů po prvotním seznámení se systémem činit zásadnější potíže. Portál umožňuje hledání informací spojených s řízeními před Soudem pomocí řady vyhledávacích kritérií. Dostupný je na internetové adrese <http://hudoc.exec.coe.int>.

Jan Bena

Nařízení o obstavení účtu

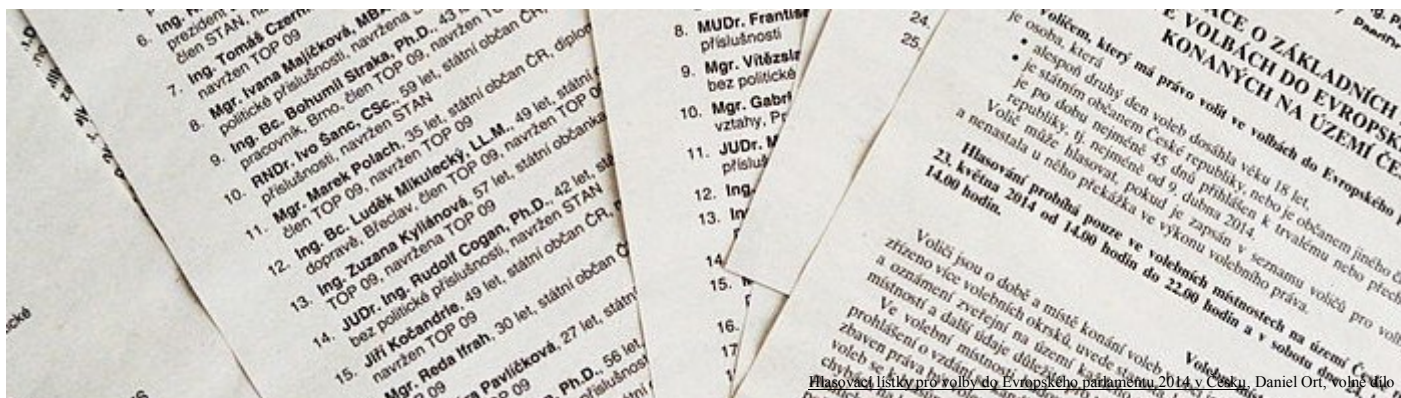
Od 18. 1. 2017 se v plném rozsahu použije unijní nařízení o obstavení účtu [1], které umožňuje soudu členského státu Evropské unie obstavit finanční prostředky na bankovním účtu dlužníka v jiném členském státě, a tak výrazně usnadní vymáhání pohledávek v Evropské unii. Nařízení lze aplikovat na peněžité pohledávky v občanských a obchodních věcech v přeshraničních případech. Pro účely nařízení se přeshraničním rozumí případ, ve kterém je bankovní účet, který má být příkazem obstaven, veden

v jiném členském státě, než v členském státě soudu, u něhož byl podán návrh na vydání příkazu k obstavení či v členském státě, v němž má věřitel bydliště. Z příkazu k obstavení účtu činí účinný nástroj pro věřitele právě tzv. „účinek překvapení“, dlužník by totiž neměl být informován o návrhu věřitele, resp. být vyslechnut před vydáním příkazu a neměl by být ani vyrozuměn o příkazu před jeho provedením. Soud by samozřejmě neměl příkaz vydat, pokud na základě důkazů a informací poskytnutých věřitelem, resp. svědky, není přesvědčen, že je obstavení účtu odůvodněné.

Katarína Deáková

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 655/2014 ze dne 15. 5. 2014, kterým se zavádí řízení o evropském příkazu k obstavení účtů k usnadnění vymáhání přeshraničních pohledávek v občanských a obchodních věcech.

JUDIKATURA NEJVYŠŠÍCH SOUDŮ

Česká republika: Nejvyšší soud

Stanovisko ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. Cpjn 23/2016

K možnosti soudu omezit svéprávnost k výkonu volebního práva

Úplné znění stanoviska

Tisková zpráva

Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu ve svém stanovisku ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. Cpjn 23/2016, dospělo k závěru, že soud je oprávněn v rámci řízení o omezení svéprávnosti rozhodnout i o tom, zda se posuzovaná osoba omezuje ve svéprávnosti k výkonu volebního práva. Omezit posuzovanou osobu ve svéprávnosti k výkonu volebního práva lze jen výrokem soudního rozhodnutí (výslovně).

Stanovisko Nejvyššího soudu bylo vydáno v zájmu zajištění jednotné soudní praxe, neboť bylo zjištěno, že soudy při rozhodování ve věcech omezení svéprávnosti ve vztahu k výkonu volebního práva postupují odlišně.

Nejvyšší soud předně konstatoval, že právo volit a být volen je jako právo politické přímo zakotveno a garantováno v čl. 21 Listiny základních práv a svobod a může být omezeno jen zákonem a za předpokladu, že takové omezení se nedotkne jeho podstaty. Stanovení překážky ve výkonu volebního práva je pokládáno za takové omezení. Tato překážka je stanovena volebními zákony (tj. „zákonem“) a soudy jsou těmito zákony podle čl. 95 odst. 1 Ústavy vázány, nemohou k ní nepřihlížet a naopak jsou povinny ji aplikovat. Omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva je „skutkovou podstatou“ jedné z právem zakotvených překážek volebního práva, která, je-li dána, volební právo vykonávat nelze.

Stěžejní část stanoviska se zabývá otázkou, jaký orgán je příslušný k vydání rozhodnutí o omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva, konkrétně, zda je tímto orgánem soud, anebo je vyloučeno, aby jím byl.

Zejména s odkazem na argumentaci vyjádřenou v nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2010, sp. zn. IV. ÚS

3102/08, dospívá Nejvyšší soud k závěru, že o existenci překážky ve výkonu volebního práva rozhoduje soud v občanskoprávním řízení. K názoru, že tento nálezný není aplikovatelný z důvodu změny rozhodné právní úpravy, stanovisko uvádí, že tato nic zásadního nepřinesla. Důvody pro zbavení (omezení) způsobilosti k právním úkonům a k omezení svéprávnosti jsou formulovány zásadně shodně. Jde-li o argument, že na rozdíl od dřívější úpravy podle nové právní úpravy nelze nikoho svéprávnosti zbavit, se připomíná, že nejde o „zbavení volebního práva“, ale jen o stanovení překážky v jeho reálném výkonu. Odlišnost obou úprav není dána ani z hlediska chráněného zájmu, neboť ani podle nového občanského zákoníku omezení svéprávnosti není jen „v zájmu člověka“, nýbrž i v zájmu širším, tj. subjektů jak soukromoprávních, s nimiž přichází posuzovaná osoba do právního kontaktu, tak „veřejnoprávních“. Omezení svéprávnosti vycházející z norem soukromého práva konstituované rozhodnutími občanskoprávních soudů se svými účinky totiž neomezuje jen na oblast jimi bezprostředně upravených vztahů, ale zakládá též přímé zákonné důsledky ve vztazích veřejnoprávních. Nejvyšší soud také odkázal na nálezný Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1580/16, který navázal na jeho výše citovaný nálezný a následnou úpravu volebních zákonů, v němž zahrnul realizaci volebního práva pod vlivem jiné osoby do „škál[y] právních jednání, která by [...] mohl člověk učinit a jejichž právní povaha by byla značně problematická“.

Podle Nejvyššího soudu nelze opomenout významný argument pro závěr, že rozhodnutí o volební překážce v podobě omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva je svěřeno soudu, a to jeho odvoditelnost z čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 90 Ústavy, podle kterého jsou soudy povolány k tomu, aby poskytovaly ochranu právům, což platí tím spíše o právech základních. Stejně tak není dána kolize se zásadou vyjádřenou v § 1 odst. 1 větě druhé nového občanského zákoníku, že uplat-

ňování soukromého práva není závislé na uplatňování práva veřejného. K omezení soukromého práva nejenže tímto nedochází, ale naopak působí podpůrně v jiném právním oboru. V závěru této části stanoviska Nejvyšší soud shrnuje, že v řízení o omezení svéprávnosti je soud oprávněn rozhodnout o omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva, a toto platí i pro překážky ve výkonu práva hlasovat v místním a krajském referendu.

Pokud jde o procesní postupy soudů v řízeních o omezení svéprávnosti podle ustanovení § 34 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, Nejvyšší soud věnoval zvláštní pozornost „veřejnoprávnímu předmětu“ tohoto řízení. Schopnost „právně jednat“ je podle jeho názoru možné v širším smyslu chápat jako „schopnost vystupovat kompetentně – rozumně i volně – nejen vůči jednáním občanskoprávním smluvním, nýbrž i k těm, která jsou vlastní jednáním ‚volebním‘, což znamená způsobilost chápat smysl a účel voleb, jejich jednotlivých forem, jejich subjekty a procesy vedoucí k jejich výsledku, a zejména chápat v nich svůj vlastní osobní a odůvodnitelný zájem“.

Při posuzování omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva pasivního se uplatní soukromoprávní podmínky omezení svéprávnosti silněji, neboť zde eventualita zvolení představuje i „hrozbu závažné újmy“, je-li s funkcí spojena odpovědnost hmotná nebo trestněprávní. Rovněž výkon aktivního volebního práva může být proti „zájmu člověka“, např. působením nekontrolovatelného cizího vlivu, jenž je s tímto individuálním zájmem objektivně

v kolizi. Schopnost vykonávat volební právo je třeba posuzovat i z hlediska veřejnoprávního spočívajícího v zajištění legitimního cíle, aby se elektorát skládal z osob, které jsou schopny racionálně se rozhodovat a porozumět významu, účelu a účinkům voleb. Veřejnoprávní hledisko přitom může mít také přesah do zájmů soukromoprávních. K soukromoprávnímu předmětu řízení o omezení svéprávnosti podle § 55 občanského zákoníku se tak „přirazuje“ i veřejnoprávní předmět, což znamená, že soud bude bez dalšího posuzovat, zda v daném případě jsou rovněž dány podmínky pro to, aby konkrétní osoba byla omezena ve svéprávnosti i k výkonu volebního práva.

Jak uvádí Nejvyšší soud, omezit svéprávnost k výkonu volebního práva lze jen výslovně ve výroku soudního rozhodnutí. V případě, že soud důvody pro takové omezení neshledá, není třeba takový závěr vyjádřit ve výroku rozhodnutí, nicméně je naléhavě nutné, aby z odůvodnění rozhodnutí bylo seznatelné, že se soud otázkou omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva zabýval.

Závěrem je vhodné zmínit, že ke stanovisku bylo připojeno odlišné stanovisko soudce JUDr. Roberta Waltra, dle kterého nejsou soudy podle platné a účinné právní úpravy oprávněny rozhodovat o omezení svéprávnosti člověka k výkonu jeho volebního práva. Stávající právní institut omezení svéprávnosti podle občanského zákoníku se podle jeho názoru vztahuje jen k regulaci v oblasti soukromého práva.

Andrea Pokorná

Francie: Cour de cassation

Rozsudek ze dne 1. 2. 2017, č. 16-10459

Propuštění zaměstnance z důvodu nesložení profesní přísahy pro rozpor jejího znění s náboženským vyznáním

Úplné znění rozsudku

Francouzský nejvyšší soud (Cour de cassation) se ve svém únorovém rozsudku zabýval problematikou zákonnosti okamžitého ukončení pracovního poměru se zaměstnankyní francouzského státního dopravního podniku (RATP) z důvodu nesložení profesní přísahy z náboženských důvodů jako hrubého porušení pracovní kázně.

V předmětné věci se jednalo o osobu, které byla, po ukončení krátkodobé stáže, nabídnuta pracovní smlouva v zaměstnaneckém poměru. Podmínkou obsaženou ve smlouvě podepsané oběma stranami bylo mj. složení profesní přísahy před soudem první instance v průběhu prvního roku trvání zaměstnání. Během samotného skládání slibu zaměstnankyně odmítla vyslovit výraz „přisahám“ pro rozpor s její křesťanskou vírou a navrhla soudci znění alternativní, které tento termín neobsahovalo.

Předsedající soudce navrhovanou formulaci zamítnul a uzavřel, že zaměstnankyně slib složit odmítla. Tato byla bezprostředně na to propuštěna ze zaměstnání pro hrubé porušení pracovní kázně. Zaměstnankyně se obrátila na soud, kde namítala kromě porušení vnitrostátního zákona z 15. 7. 1845 o policii v železniční dopravě i porušení čl. 9 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

Nejvyšší soud v dané věci dospěl k závěru, že s ohledem na znění zákona o policii v železniční dopravě, který umožňuje, aby profesní přísaha byla skládána s ohledem na požadavky a zvyklosti náboženské víry, jednala zaměstnankyně v souladu se zákonem, když navrhla alternativní formulaci znění profesního slibu. S ohledem na čl. 9 Úmluvy shledal soud její propuštění z důvodu nesložení profesního slibu pro rozpor s vírou jako neplatné.

Helena Dvořáková

Rakousko: Oberste Gerichtshof

Usnesení ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. 2Ob50/16s

Autonehoda v Turecku a určení rozsahu nároku poškozeného vůči pojistiteli

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr (Oberste Gerichtshof; dále jen „OGH“) se začátkem roku vyjádřil k problematice určení rozhodného práva v případě dopravní nehody v Turecku a k aplikaci čl. 9 Úmluvy o právu použitelném pro dopravní nehody (dále jen „Haagská úmluva“). Dospěl k závěru, že existence možnosti poškozeného přímo uplatnit své nároky vůči pojistiteli se posuzuje dle deliktního statutu, tedy tureckého práva. Rozsah samotné povinnosti poskytnout odškodnění pojistitelem se již řídí statuten pojistné smlouvy, tedy právem rakouským.

V projednávaném případě se jednalo o nehodu v Turecku, která měla pro rakouského řidiče osobního automobilu smrtelné následky. Nehodu způsobil rakouský řidič. Spolujezdec, řidičův syn, utrpěl zranění, a následně žádal od rakouského pojistitele odškodnění ve výši přes 30 000 EUR zahrnující bolestné, léčebné náklady a ušlý příjem. Pojistitel namítl, že přímý nárok na náhradu bolestného a ušlého příjmu je vyloučen dle tureckého práva. Nároky na náhradu imateriální újmy lze dle tureckého práva toliko uplatnit vůči řidičovi, nikoliv pojistiteli. Prvostupňový soud se ztotožnil s argumentem pojistitele, potvrdil proplacení léčebných nákladů, nikoliv však dle tureckého práva vyloučeného bolestného. Dle názoru prvostupňového soudu bylo vyloučení imateriální újmy v souladu s veřejným pořádkem.

Ve svém právním posouzení OGH prvně uvedl, že na určení nároků žalobce, spolujezdce při předmětné autonehodě, se aplikuje Haagská úmluva, která má dle čl. 28 nařízení Řím II [1] přednost před tímto nařízením. Na základě čl. 3 Haagské úmluvy se na určení nároku na náhradu škody aplikuje turecké právo, jelikož k nehodě došlo na území Turecka. Nelze přitom aplikovat čl. 4 Haagské úmluvy, jelikož se nehody neúčastnilo pouze vozidlo registrované v Rakousku. Nároky žalobce vůči řidičovi druhého vozidla se posoudí na základě tureckého práva. V této souvislosti nebylo sporné, že zaviněně jednajícím řidičem odpovídá dle tureckého práva za bolestné a ušlý příjem.

OGH se následně zabýval otázkou, zda může poškozený přímo žalovat pojistitele. Článek 9 Haagské úmluvy odkazuje na základě čl. 3, 4 a 5 na rozhodné právo, v tomto

případě právo turecké, které umožňuje přímo žalovat pojistitele. Článek 9 odst. 1 Haagské úmluvy nicméně stanovuje pouze to, zda může poškozená osoba žalovat přímo pojistitele, resp. zda může být pojistitel pasivně legitimován. Z jeho znění jednoznačně plyne, že již neurčuje rozsah nároku poškozené osoby.

Dle úvah OGH je posledně uvedené v souladu s účelem čl. 9 Haagské úmluvy. Reguloval-li by tento článek také rozsah přímého nároku, mělo by to značný dopad na odpovědnost pojistitelů. Jejich povinnost poskytnout náhradu škody by mohla dosáhnout mnohem větších rozměrů, resp. by mohla být vůbec založena pouze z toho důvodu, že nehoda se stala ve státě, jehož právo počítá s rozsáhlejší odpovědností pojistitele, než právo státu pojistné smlouvy. Článek 9 Haagské úmluvy má toliko za cíl umožnit v co nejvíce případech přímo žalovat pojistitele, nikoliv ale založit vůči pojistiteli povinnost nahradit vyšší náklady vůči třetí osobě jen z důvodu, že k nehodě došlo v jiném státě, nežli ve státě registrace vozidla. Při správné interpretaci čl. 9 Haagské úmluvy nemůže deliktní statut vést k rozšíření platební povinnosti pojistitele. Ze systematických důvodů nelze dospět ani k závěru o omezení odpovědnosti pojistitele.

Sice v předmětném případě se nařízení Řím II neuplatní, OGH upozornil i na postup předvídaný čl. 18 tohoto nařízení. Dle tohoto ustanovení může poškozený vznést svůj nárok přímo proti pojistiteli osoby povinné k nahrazení škody, stanoví-li to právo rozhodné pro daný mimosmluvní závazkový vztah nebo právo rozhodné pro danou pojistnou smlouvu. Deliktní statut a pojistný statut jsou zde uváděny alternativně, nicméně jiný rozdíl nelze spatřit ve srovnání s čl. 9 Haagské úmluvy. V tomto ohledu je důležité, že i nařízení Řím II upravuje pouze existenci nároku (pasivní legitimaci), a nikoliv rozsah povinnosti pojistitele poskytnout náhradu škody, který lze určit výhradně dle statutu pojistné smlouvy. OGH v návaznosti na výše uvedené nespátřuje důvod, proč posoudit tuto otázku jinak ve světle čl. 9 Haagské úmluvy.

Katarína Deáková

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. 7. 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy.

Maďarsko: Alkotmánybíróság

Rozhodnutí ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. AB 22/2016 (XII. 5.)

Ústavní identita

Úplné znění rozsudku

Maďarský Ústavní soud (Alkotmánybíróság) se koncem loňského roku zabýval otázkou, zda je oprávněn přezkoumávat soulad unijního práva s vnitrostátním ústavním právem.

Stran otázky možnosti přezkumu porušení základních práv unijními normami Ústavní soud uvedl, že má pravomoc zkoumat, zda nedochází při výkonu přenesených pravomocí k porušení lidské důstojnosti, samotného jádra některého ze základních práv či suverenity státu. V tomto ohledu odkázal mj. na rozhodovací praxi německého Spolkového ústavního soudu ve věci Solange II, která potvrzuje, že institucionální reformy Evropské unie, Charta základních práv EU a Soudní dvůr zaručují takovou úroveň ochrany základních práv, která je srovnatelná až totožná s úrovní ochrany poskytnuté ústavami členských států.

Ústavní soud dále uvedl, že se nemůže vzdát své úlohy ultima ratio ochránce lidské důstojnosti či samotného jádra základních práv. V otázce stanovení limitů výkonu unijních pravomocí je proto dáno dvojí omezení: zásah do

suverenity (kontrola suverenity) a zásah do ústavní identity (kontrola identity).

Ústavní soud sice stanovil základní premisy omezení působení unijního práva, a to po zevrubné enumeraci praxe ústavních tribunálů dalších členských států, neučinil tak však ve vztahu k následkům potenciálního porušení lidské důstojnosti či jádra základních práv unijním právem, ani ve vztahu k následkům ultra vires jednání unijních orgánů.

Problematičnost předmětného rozhodnutí lze dále spatřovat v absenci vymezení obsahu pojmu ústavní identita. Ústavní soud kupříkladu uvádí, že ústavní identita představuje takovou zásadní hodnotu, kterou nevytváří Ústava, pouze ji uznává. Dále dle názoru Ústavního soudu nepředstavuje ústavní identita statický, uzavřený katalog hodnot. Definicí, dle níž se pod pojmem ústavní identity skrývá ústavní totožnost Maďarska, kterou lze vyjádřit ve spojení s cíli a krédem Ústavy a s historickou ústavou případ od případu, lze nicméně vnímat jako pouhou tautologii. Zdá se, že předmětné rozhodnutí zatím přináší více otázek, než odpovědí.

Katarína Deáková

JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

Rozsudek ze dne 14. 3. 2017 ve věci C-157/15 Achbita Vnitropodnikové pravidlo zakazující viditelné nošení náboženských symbolů

Úplné znění rozsudku
Tisková zpráva

Soudní dvůr Evropské unie se ve svém rozsudku ze dne 14. 3. 2017 ve věci Achbita zabýval předběžnou otázkou, kterou mu předložil belgický Kasační soudní dvůr (Hof van Cassatie) ve věci vnitropodnikového pravidla zakazujícího viditelné nošení jakýchkoli politických, filozofických nebo náboženských symbolů. Podstatou předběžné otázky byl výklad směrnice 2000/78 [1]. Soudní dvůr dospěl v tomto rozhodnutí k závěru, že zákaz nosit muslimský šátek, který vyplývá z interního pravidla soukromého podniku, nepředstavuje ve smyslu předmětné směrnice přímou diskriminaci.

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla podána v rámci sporu mezi paní Samirou Achbitou a společností G4S, pro kterou paní Achbita od roku 2003 pracovala jako recepční. Po třech letech svému zaměstnavateli oznámila, že vzhledem ke svému náboženskému vyznání bude v pracovní době nosit muslimský šátek. Podnikový výbor společnosti brzy na to přijal změnu interního nařízení, kterou bylo zaměstnancům zakázáno na pracovišti viditelně nosit všechny politické, filozofické či náboženské symboly. Z důvodu přetrvávající vůle muslimský šátek nosit byla paní Achbita ze zaměstnání propuštěna.

Soudní dvůr se v dané věci předně vypořádal s otázkou, zda zákaz nosit muslimský šátek, který vyplývá z obecného interního pravidla, představuje přímou diskriminaci. K tomu Soudní dvůr konstatoval, že dotčené interní pravidlo společnosti se vztahuje bez rozdílu na jakýkoli projev politického, filozofického nebo náboženského přesvědčení a zachází se všemi pracovníky podniku stejným způsobem. Ze skutkových okolností případu dle Soudního dvora nevyplývá, že by se interní nařízení vůči paní Achbitě uplatňovalo oproti ostatním jinak. Soudní dvůr proto uzavřel, že v dané věci podnikové nařízení nezavádí rozdílné zacházení přímo založené na náboženském vyznání či víře ve smyslu směrnice 2000/78.

Pokud jde o otázku nepřímé diskriminace, Soudní dvůr poukázal na to, že vůle zaměstnavatele vytvořit ve vztahu

k zákazníkovi obraz politické, filozofické nebo náboženské neutrality se váže ke svobodě podnikání a je v zásadě legitimní. To platí zejména v případě, že se neutralita zaměřuje jen na pracovníky, u nichž lze osobní kontakt se zákazníky předpokládat.

Co se týče přiměřenosti interního pravidla, Soudní dvůr konstatoval, že pokud je politika zaměstnavatele skutečně sledována společným a systematickým způsobem, zákaz zakotvený vnitřním předpisem může být způsobitelný zajistit řádné uplatňování neutrality podniku. V tomto ohledu přísluší předkládajícímu soudu ověřit, zda společnost G4S před propuštěním paní Achbity zavedla vůči zaměstnancům pracujícím přímo se zákazníky obecnou a nerozlišující politiku zákazu viditelného nošení politických, filozofických a náboženských symbolů.

Konečně je podle Soudního dvora třeba Kasačním soudním dvorem zhodnotit, zda zákaz omezuje zaměstnance jen v míře skutečně nezbytné k dosažení sledovaného cíle. V projednávaném případě to konkrétně znamená zkoumat, zda se opravdu vztahuje pouze na pracovníky, kteří jsou se zákazníky ve styku. Navíc je nutné zohlednit, zda i s přihlédnutím k omezeným možnostem podniku a bez nutnosti vynaložit dodatečné náklady mohl zaměstnavatel namísto propuštění paní Achbitě nabídnout jinou pracovní pozici, která osobní kontakt se zákazníky nevyžaduje.

Lze shrnout, že v daném případě nedošlo k přímé diskriminaci na základě náboženského vyznání či víry, dle Soudního dvora však není vyloučeno, aby předmětný zákaz představoval diskriminaci nepřímou. Toto posouzení bude záviset na tom, zda se v dalším řízení u belgického soudu prokáže, že zdánlivě neutrální povinnost stanovená danou společností ve skutečnosti vede k znevýhodnění příslušníků určitého náboženského vyznání či víry a neodpovídá proporcionalitě v širším slova smyslu.

Šárka Šváblová

[1] Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. 11. 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

Stanovisko generálního advokáta Bobka ze dne 21. 12. 2016 ve věci C-213/15 Komise proti Patricku Breyerovi Odepření přístupu k dokumentům unijních orgánů

Úplné znění stanoviska
Tisková zpráva

V prosinci loňského roku přednesl generální advokát Michal Bobek své stanovisko ve věci Komise proti Patricku

Breyerovi, jejíž podstatou je vyřešení otázky, zda nařízení 1049/2001 [1] ukládá Komisi povinnost poskytnout k žádosti třetích osob přístup k podáním členských států učiněným v řízení před Soudním dvorem, jestliže je má k dispozici.

Patrick Breyer v roce 2011 požádal Komisi o přístup k podáním rakouské vlády předloženým během řízení před Soudním dvorem pro nesplnění povinností členským státem. Komise nejprve žádost zamítla a posléze po opakované žádosti poskytla pouze některé z vyžádaných dokumentů. O rok později pan Breyer podal žalobu k Tribunálu směřující ke zrušení zamítavého rozhodnutí Komise.

Komise před Tribunálem namítala, že písemnosti, které by měla žalobci poskytnout, jsou dokumenty Soudního dvora. Tribunál při svém rozhodování [2] nicméně odkázal na rozsudek Soudního dvora ve věci API [3], v němž tento soud dospěl k závěru, že v projednávaných i ukončených věcech spadají písemnosti, které byly součástí řízení před Soudním dvorem, do působnosti nařízení. Tribunál rozhodnutí Komise zrušil a vyslovil, že podání rakouské vlády nepředstavují dokumenty, které by byly z působnosti nařízení 1049/2001 vyloučeny.

V opravném prostředku se Komise u Soudního dvora domáhala s ohledem na tvrzenou nesprávnost výkladu nařízení 1049/2001 zrušení rozsudku Tribunálu. Generální advokát Bobek shledává postoj Komise v projednávané věci v rozporu s doslovným, systematickým i kontextuálním výkladem daného nařízení. Zamítnutí kasačního opravného prostředku proto generální advokát považuje jako jediné myslitelné řešení za předpokladu, že Soudní dvůr bude chtít setrvat v mezích svého rozsudku ve věci API a současně respektovat široký výklad nařízení 1049/2001, který byl obecným zakotvením institucionální otevřenosti v Lisabonské smlouvě ještě posílen.

Přes tento závěr Michal Bobek přiznává, že určité praktické důsledky řešení zastávaného v rozsudku Soudního dvora ve věci API mohou být při jeho uplatňování problematické. Úskalí, která případ ve věci API přinesl, spatřuje generální advokát zejména ve vzniklé asymetrii mezi účastníky, v nebezpečí mezer v přístupu k dokumentům a v povinnosti Komise (eventuálně ale i Evropského parla-

mentu nebo Rady) posoudit žádost o přístup k dokumentům. Ve svém stanovisku navrhuje, aby projednávaný kasační prostředek byl Soudním dvorem uchopen jako vítaná příležitost k přehodnocení jeho vlastního přístupu k poskytování některým dokumentům týkajících se jeho soudní činnosti.

Možné řešení spatřuje Michal Bobek v tom, že by rozhodnutí o přístupu k soudním dokumentům mělo být primárně učiněno Soudním dvorem, nikoliv Komisí. Hlavním důvodem, který generálního advokáta k tomuto závěru vede, je především zásada otevřenosti, které v širokém smyslu podléhá i Soudní dvůr. Bobek uznává, že stávající stav otevřenosti Soudního dvora ve vztahu k jeho soudní funkci není optimální. Zainteresaná třetí osoba nemá k soudnímu spisu žádný přístup. Výjimkou jsou jen písemnosti v již ukončených věcech a jen za splnění podmínek vyslovených ve věci API.

Přestože Michal Bobek ve stanovisku uvádí, že přístup Soudního dvora v rozsudku ve věci API není ideální, usuzuje, že dokud samotný Soudní dvůr neposkytne přístup k některým ze svých soudních dokumentů, měl by dosud zastávaný postoj a možnost, kterou skýtá, přetrvat. Jakmile však Soudní dvůr nastaví pravidla pro přístup ke svým soudním dokumentům, měla by tato pravidla dostat přednost a všechny žádosti o přístup k nim by měly být primárně směřovány k Soudnímu dvoru.

Šárka Šváblová

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. 5. 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise.

[2] Rozsudek Tribunálu ze dne 27. 2. 2015 ve věci T-1-88/12 Breyer proti Komisi.

[3] Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. 9. 2010 ve spojených věcech C-514/07 P, C-528/07 P a C-532/07 P, Švédsko a další v. API a Komise.

Rozsudek ze dne 8. 2. 2017 ve věci C-562/15 Carrefour Hypermarchés Nepřípustná srovnávací reklama ceny výrobků v prodejnách různé velikosti a druhu

Úplné znění rozsudku
Tisková zpráva

Soudní dvůr se v rozsudku ze dne 8. 2. 2017 ve věci Carrefour Hypermarchés zabýval otázkou, zda je za nedovolenou třeba považovat takovou reklamu, která srovnává ceny výrobků prodávaných v prodejnách různé velikosti a druhu. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi ITM Alimentaire International SASU a Carrefour Hypermarchés týkajícího se televizní reklamní kampaně společnosti Carrefour, která srovnávala ceny značkových výrobků nastavené v prodejnách řetězce Carrefour a v prodejnách konkurenčních řetězců.

Společnost Carrefour v dané věci konkrétně srovnávala ceny 500 značkových výrobků v jejich prodejnách

a v prodejnách konkurenčních řetězců a nabízela spotřebitelům možnost vyplacení dvojnásobku cenového rozdílu, pokud by našli výrobek jinde za nižší cenu. Odvysílané reklamy ukazovaly rozdíly v cenách ve prospěch prodejen Carrefour, přičemž konkrétně výrobky prodávané v prodejnách řetězce Intermarché v nich byly vykreslovány jako systematicky dražší než v prodejnách Carrefour. Od druhého televizního spotu byly všechny prodejny Intermarché vybrané ke srovnání supermarketů, kdežto prodejny Carrefour byly všechny hypermarkety. Tato informace se objevila pouze na úvodní obrazovce internetových stránek prodejen Carrefour, kde bylo drobným písmem upřesněno, že záruka je „platná výhradně v prodejnách Carrefour a Carrefour Planet“, a tedy „neplatí v prodejnách Carrefour Market, Carrefour Contact a Carrefour City“. V televizních reklamách se pod

názvem Intermarché objevovalo menšími písmeny označení „super“.

Soudní dvůr úvodem svého právního posouzení připomenul, že s ohledem na vyčerpávající harmonizaci podmínek přípustnosti srovnávací reklamy v členských státech je třeba přípustnost srovnávací reklamy posuzovat výlučně ve světle kritérií stanovených unijním normotvůrcem. Podmínky přípustnosti srovnávací reklamy musí být vykládány tak, aby nedocházelo k jejímu využívání nesoutěžním a nepoctivým způsobem nebo způsobem, jenž by mohl způsobit újmu zájmům spotřebitelů. Unijní právo sice neukládá, aby druh nebo velikost prodejen, v nichž jsou prodávány výrobky, jejichž ceny jsou srovnávány, byly podobné, navzdory tomu může být takováto reklama považována za dovolenou pouze tehdy, jestliže jsou splněny podmínky uvedené v čl. 4 směrnice 2006/114 [1]. Taková reklama musí zejména objektivně srovnávat ceny a nebýt klamavá.

Za určitých okolností může dle Soudního dvora rozdíl ve velikosti nebo druhu prodejen, v nichž byly zjišťovány ceny srovnávané zadavatelem reklamy, ovlivnit objektivitu srovnání. Může tomu tak být tehdy, jestliže zadavatel a jeho konkurenti, u nichž byly ceny zjišťovány, jsou součástí řetězců, z nichž každý má prodejny různé velikosti a druhu, a jestliže zadavatel srovnává ceny ve svých prodejnách větší velikosti nebo druhu s cenami zjištěnými v prodejnách konkurentů menší velikosti nebo druhu, aniž by to bylo v reklamě uvedeno. Ceny běžného spotřebního zboží se mohou totiž měnit v závislosti na druhu nebo velikosti prodejny, takže asymetrické srovnání může mít v závislosti na výběru prodejen, které jsou předmětem

srovnání, za následek umělé vytvoření nebo zvětšení cenových rozdílů mezi zadavatelem reklamy a jeho konkurenty.

V projednávaném případě reklama, v níž její zadavatel při srovnávání cen výrobků prodávaných v jeho prodejnách s cenami výrobků prodávaných v konkurenčních prodejnách zohlednil na straně jedné ceny ve svých prodejnách větší velikosti nebo druhu a na straně druhé ceny zjištěné v prodejnách konkurentů menší velikosti nebo druhu, když součástí všech řetězců jsou prodejny různé velikosti a druhu, je dle Soudního dvora schopna uvést průměrného spotřebitele v omyl tím, že v něm vyvolá dojem, že při srovnání byly zohledněny všechny prodejny daných řetězců a uvedené cenové rozdíly platí pro všechny prodejny každého řetězce nezávisle na jejich velikosti nebo druhu, přestože to není nutně pravda.

Závěrem Soudní dvůr doplnil, že pokud jde o takovou reklamu, jako je reklama dotčená v původním řízení, informace o tom, že srovnání se týká cen výrobků uplatňovaných v prodejnách zadavatele větší velikosti nebo druhu a cen zjištěných v prodejnách konkurentů menší velikosti nebo druhu, představuje znak, při jehož absenci je silně pravděpodobné, že reklama nespĺňuje požadavek objektivitivy srovnání a má klamavý charakter. Tato informace proto musí být nejen poskytnuta jasným způsobem, ale i obsažena ve vlastním reklamním sdělení.

Dušan Sulitka

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES ze dne 12. 12. 2006 o klamavé a srovnávací reklamě.

Rozsudek ze dne 21. 12. 2016 ve věci C-618/15 Concurrence

Místo kde došlo ke škodě v případě internetových stránek provozovaných v jiných členských státech

Úplné znění rozsudku

Soudní dvůr se v rozsudku ve věci Concurrence zabýval problematikou mezinárodní příslušnosti soudů v rámci sporů vyplývajících z přeshraničního obchodu. Soudní dvůr zde dospěl k závěru, že místem, kde došlo ke škodě ve smyslu nařízení Brusel I [1] v případě internetových stránek provozovaných v různých členských státech, je stát, ve kterém stěžovateli klesl prodej.

Žalobkyní v původním řízení byla společnost se sídlem ve Francii, zabývající se prodejem elektroniky prostřednictvím kamenného i internetového obchodu. S žalovanou, společností Samsung, uzavřela smlouvu o selektivní distribuci, v rámci níž měla žalobkyně prodávat vybrané výrobky žalované s tím, že byl zakázán jejich prodej přes internet. Žalobkyně uvedený zákaz nerespektovala, když namítala, že zákaz internetového prodeje není přípustný, neboť žalovaná tuto podmínku vůči jiným distributorům svých výrobků neuplatňuje. V návaznosti na uvedené žalovaná oznámila ukončení smluvního vztahu z důvodu porušení sjednaných podmínek a žalobkyně se proti tomu bránila

u obchodního soudu mj. návrhem na vydání předběžného opatření, který byl soudem zamítnut.

V rámci opakovaného návrhu žalobkyně požadovala vydání rozhodnutí o předběžném opatření rovněž ve vztahu ke společnosti Amazon, a to aby se zdržela nabízení vybraných výrobků společnosti Samsung ve svých internetových obchodech pod webovými doménami Francie, Německa, Spojeného království, Španělska a Itálie. Soud návrh zamítl a ve věci internetových stránek provozovaných v zahraničí konstatoval svou mezinárodní nepříslušnost. Žalobkyně neuspěla ani u soudu odvolacího.

Před Kasačním soudem žalobkyně namítala, že v případě zahraničních internetových stránek by mělo hrát roli nejen to, na koho se internetový obchod primárně zaměřuje, ale kam umožňuje své zboží zasílat. Kasační soud předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, jejíž podstatou bylo, zda je třeba čl. 5 bod 3 nařízení Brusel I vykládat v tom smyslu, že v případě, kdy dojde k tvrzenému porušení zákazu distribuce zboží mimo síť selektivní distribuce na internetových stránkách provozovaných i v jiných člen-

ských státech, je možnost podat návrh na zdržení se proti-právního jednání u soudu členského státu, v jehož jurisdikci je přístupný on-line obsah.

Soudní dvůr v první řadě připomenul, že čl. 5 bod 3 nařízení Brusel I musí být vykládán autonomně a restriktivně. Místem, kde došlo ke škodné události, je v tomto smyslu místo, kde se výsledná škoda materializovala a může jít i o místo, kde má škoda příčinný původ. Žalovat způsobenou škodu tak lze na obou místech. Soudní dvůr dále uvedl, že pravidlo pro určení příslušnosti se zakládá na existenci obzvláště úzké vazby mezi sporem a soudy místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, neboť takový soud má obvykle nejlepší předpoklady k rozhodnutí z důvodu blízkosti sporu i snadnějšího provádění důkazů.

Při určení mezinárodní příslušnosti záleží na tom, zda ve státě, kde došlo k tvrzenému porušení práva, je toto právo rovněž chráněno. V posuzovaném případě byl me-

zinárodně příslušným francouzský soud a právní řád státu tohoto soudu tvrzené právo chrání. V této věci není podstatné, že stránky internetového obchodu jsou provozovány v jiných státech, než kde je sídlo soudu, jež o věci rozhoduje, neboť jednání v jiných členských státech způsobila či mohou způsobit škodu v jurisdikci soudu, který ve věci rozhoduje. S ohledem na uvedené skutečnosti Soudní dvůr dospěl k závěru, že za místo, kde došlo ve smyslu čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I ke škodě, musí být považováno území členského státu, který prostřednictvím předmětné žaloby zabezpečuje dodržování zákazu prodeje sjednaného zboží přes internet, tedy území, na kterém stěžovateli dle jeho tvrzení klesl prodej.

Jan Bena

[1] Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Rozsudek ze dne 21. 12. 2016 ve věci C-154/15 Gutiérrez Naranjo

Omezení časových účinků soudního rozhodnutí o zneužívající povaze ujednání ve spotřebitelské smlouvě

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Velký senát Soudního dvora se v rozsudku ze dne 21. 12. 2016 ve věci Gutiérrez Naranjo zabýval otázkou, zda unijní právo brání vnitrostátní judikatuře, která omezuje časové restituční účinky spojené se soudním rozhodnutím o zneužívající povaze ujednání ve spotřebitelské smlouvě jen na částky, které byly bezdůvodně uhrazeny podle tohoto ujednání po vyhlášení rozhodnutí, v němž byla tato zneužívající povaha určena soudem. Dospěl přitom k závěru o rozporu takovéto judikatury se směrnicí o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „směrnice 93/13“) [1].

Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkaly zejména výkladu čl. 6 a 7 směrnice 93/13. Byly podány v rámci sporů mezi osobami, které podepsaly smlouvu o hypotečním úvěru, a úvěrovými institucemi ve věci nároku na vrácení částek zaplacených na základě zneužívajících ujednání, jejichž zneužívající povaha byla určena soudem. Zneužívající povaha ujednání konkrétně spočívala ve vymezení minimální sazby, pod kterou nemohla klesnout pohyblivá úroková sazba a která byla obsažena ve všeobecných podmínkách spotřebitelských smluv o hypotečním úvěru.

Nejvyšší soud Španělska (Tribunal Supremo) v rozsudku, v němž konstatoval zneužívající povahu předmětných ujednání, omezil zpětný účinek svého rozhodnutí. Uvedl, že ujednání o minimální úrokové sazbě jsou jako taková přípustná a jejich neplatnost je založena pouze na nedostatku transparentnosti, který plyne z nedostatečných informací poskytnutých bankovými institucemi dlužníkům. Rozhodnutí Tribunal Supremo o neplatnosti ujednání o minimální úrokové sazbě s ohledem na zásadu právní

jistoty proto nemělo mít vliv na situace, o nichž bylo soudy rozhodnuto v minulosti ani na platby uskutečněné před vydáním tohoto rozhodnutí.

Soudní dvůr úvodem svého právního posouzení připomněl, že podle čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 jsou členské státy povinny zajistit, že zneužívající ujednání, použitá ve smlouvě uzavřené se spotřebitelem, nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná. Za tímto účelem přísluší vnitrostátnímu soudu jednoduše neaplikovat zneužívající smluvní ujednání, aby nebylo vůči spotřebiteli závazné, aniž je oprávněn jakkoliv měnit jeho obsah. Plná účinnost ochrany upravené uvedenou směrnicí současně vyžaduje, aby vnitrostátní soud, který z úřední moci určil zneužívající povahu ujednání, mohl z tohoto určení vyvodit veškeré důsledky, aniž bude čekat na to, až spotřebitel, poučený o svých právech, navrhne zrušení uvedeného ujednání.

Čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být dle Soudního dvora vykládán v tom smyslu, že smluvní ujednání, které je prohlášeno za zneužívající, musí být v zásadě považováno za ujednání, které nikdy neexistovalo, takže nemůže mít účinky vůči spotřebiteli. Důsledkem soudního rozhodnutí o zneužívající povaze takového ujednání musí být v zásadě obnovení právní a faktické situace spotřebitele, ve které by se nacházel, kdyby uvedené ujednání nebylo sjednáno. Platí tudíž, že i když je na členských státech, aby prostřednictvím svého vnitrostátního práva vymezily podmínky, za kterých se určuje zneužívající povaha ujednání obsaženého ve smlouvě a platí konkrétní právní účinky tohoto rozhodnutí, nic to nemění na tom, že takové rozhodnutí musí umožňovat obnovení právní a faktické situace, ve které by se spotřebitel nacházel, kdyby toto zneužívající ujednání nebylo sjednáno, zejména prostřednictvím nároku na vrácení prospěchu, který k jeho tíži neoprávněně získal pro-

dávající nebo poskytovatel na základě uvedeného zneužívajícího ujednání.

Omezení časových účinků vyplývající z určení neplatnosti ujednání o minimální úrokové sazbě, které Tribunal Supremo učinil ve svém rozsudku, však dle závěrů Soudního dvora obecně zbavuje každého spotřebitele, jenž uzavřel smlouvu o hypotečním úvěru obsahující takové ujednání, nároku na získání nazpět všech částek, které na základě tohoto ujednání bezdůvodně uhradil bankovní instituci před vydáním tohoto rozhodnutí. Taková vnitrostátní judikatura umožňuje zajistit jen omezenou ochranu spo-

třebitelům a je dle Soudního dvora neúplná, nedostatečná a v rozporu s čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13. Za těchto podmínek jsou proto dle Soudního dvora vnitrostátní soudy povinny z vlastní moci neuplatnit omezení časových účinků, o němž rozhodl Tribunal Supremo ve svém rozsudku.

Dušan Sulitka

[1] Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách.

Rozsudek ze dne 9. 3. 2017 ve věci C-398/15 Manni

Právo být zapomenut v kontextu údajů zveřejňovaných v obchodních rejstřících

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Soudní dvůr se v rozsudku ze dne 9. 3. 2017 ve věci Manni zabýval otázkou, zda unijní právo, konkrétně směrnice 68/151 [1], musí být vykládáno v tom smyslu, že členské státy mohou, či musí, umožnit fyzickým osobám požádat orgán pověřený vedením obchodního rejstříku, aby byl po uplynutí určité doby od likvidace společnosti a na základě posouzení jednotlivých případů omezen přístup k osobním údajům zapsaným do tohoto rejstříku, které se jich týkají.

Soudní dvůr nejprve podotkl, že podle čl. 2 odst. 1 písm. d) směrnice 68/151 musí členské státy přijmout nezbytná opatření k zajištění povinného zveřejňování týkajícího se společností alespoň ohledně jmenování, ukončení funkce a totožnosti osob, které jsou jako statutární orgán společnosti nebo členové takového orgánu oprávněny zastupovat společnost vůči třetím osobám a v soudních řízeních nebo se účastní správy, dozoru nebo kontroly této společnosti. Tyto údaje musí být v každém členském státě zapsány v ústředním rejstříku, obchodním či podnikovém rejstříku a na žádost musí být možno získat úplnou nebo částečnou kopii těchto údajů.

Soudní dvůr uvedl, že cílem směrnice 68/151 je zajistit právní jistotu ve vztazích mezi společnostmi a třetími osobami z hlediska zesílení obchodních toků mezi členskými státy v důsledku vytvoření vnitřního trhu a že z tohoto hlediska je důležité, aby každá osoba, která si přeje navázat hospodářské vztahy se společnostmi se sídlem v jiných členských státech či v nich pokračovat, mohla snadno zjistit zásadní údaje týkající se založení obchodních společností a pravomocí osob, které jsou pověřeny jejich zastupováním, což vyžaduje, aby byly všechny příslušné údaje výslovně uvedeny v rejstříku. Kromě toho z judikatury Soudního dvora vyplývá, že cílem zveřejňování je umožnit informování všech zúčastněných třetích osob, aniž musí prokazovat právo nebo zájem vyžadující ochranu.

Pokud jde o otázku, zda je k dosažení účelu směrnice 68/151 v zásadě nezbytné, aby osobní údaje fyzických osob zůstaly zapsány v rejstříku nebo byly přístupné všem

třetím osobám po ukončení činnosti a likvidaci dané společnosti, je třeba konstatovat, že uvedená směrnice k této věci neobsahuje žádné upřesnění. Je nicméně nesporné, že i po likvidaci společnosti mohou přetrvávat práva a právní vztahy týkající se této společnosti. V případě sporu se tak zveřejňované údaje mohou ukázat jako nezbytné zejména k ověření zákonnosti úkonu uskutečněného jménem této společnosti v průběhu období její činnosti nebo k tomu, aby třetí osoby mohly podat žalobu proti členům orgánů této společnosti nebo proti jejím likvidátorům. Kromě toho mohou otázky vyžadující nakládání s těmito údaji vyvstat ještě řadu let poté, co společnost ukončila existenci, především v závislosti na promlčecích lhůtách použitelných v členských státech.

Vzhledem k četnosti možných scénářů, které se mohou týkat osob v několika členských státech, a ke značné různorodosti promlčecích lhůt stanovených jednotlivými vnitrostátními právními řády v jednotlivých právních oblastech, se, dle Soudního dvora, za současného stavu jeví nemožné určit jedinou lhůtu od okamžiku likvidace společnosti, po jejímž uplynutí by zápis uvedených údajů v rejstříku a jejich zveřejňování nebyly dále nutné. Za těchto podmínek členské státy nemohou zaručit fyzickým osobám právo zásadně dosáhnout po určité době od likvidace dotčené společnosti výmazu jich se týkajících osobních údajů, které byly zapsány do rejstříku. Tento výklad dle názoru Soudního dvora nevede k nepřiměřenému zásahu do základních práv dotčených osob, a zejména do jejich práva na respektování soukromého života, jakož i jejich práva na ochranu osobních údajů.

Závěrem Soudní dvůr uvedl, že navzdory výše uvedenému není možné vyloučit, že mohou existovat zvláštní situace, v nichž vážné a legitimní důvody související s konkrétní situací subjektu údajů výjimečně odůvodňují, aby byl po uplynutí dostatečně dlouhé doby od likvidace dotčené společnosti omezen přístup k osobním údajům zapsaným v rejstříku, které se jej týkají, ve vztahu ke třetím osobám, které prokáží zvláštní zájem na nahlížení do těchto údajů. V tomto ohledu nicméně Soudní dvůr upřesnil, že v souladu se směrnicí 68/151 přísluší konečné rozhodnutí stran otázky, zda fyzické osoby uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. d) a j) směrnice 68/151 mohou požádat orgán pově-

řený vedením rejstříku o takové omezení přístupu k osobním údajům, vnitrostátním zákonodárcům. Je věcí předkládajícího soudu, aby z tohoto hlediska ověřil stav vnitrostátního práva.

V případě, že z tohoto ověření vyplýne, že vnitrostátní právo takové žádosti umožňuje, je s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem a s ohledem na dobu, která uplynula od likvidace dotyčné společnosti, třeba posoudit, zda případně existují převažující a legitimní důvody, jejichž

povaha by případně výjimečně odůvodňovala omezení přístupu třetích osob k údajům v obchodním rejstříku.

Dušan Sulitka

[1] První směrnice Rady 68/151/EHS ze dne 9. 3. 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností.

Rozsudek ze dne 21. 12. 2016 ve spojených věcech C-203/15 a C-698/15 Tele2 Sverige Povinnost poskytovatelů telekomunikačních služeb uchovávat údaje o elektronické komunikaci

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Po rozsudku ve věci Digital Rights Ireland [1] z roku 2014 se Soudnímu dvoru opět naskytl možnost vyjádřit se k problematice uchovávání komunikačních údajů. V roce 2015 mu byly položeny další dvě předběžné otázky týkající se obecné povinnosti poskytovatelů telekomunikačních služeb uchovávat údaje o elektronické komunikaci.

Po zveřejnění rozsudku ve věci Digital Rights Ireland oznámila telekomunikační společnost Tele2 Sverige švédskému orgánu dozoru nad telekomunikacemi, že již nebude uchovávat údaje o elektronické komunikaci svých zákazníků a uložené údaje vymaže. Předmětná švédská úprava totiž stanovuje povinnost poskytovatelům telekomunikačních služeb uchovávat údaje i osobní povahy. Odvolací soud pro Anglii a Wales a správní odvolací soud se v dané věci Soudního dvora dotazovaly na výklad směrnice 2002/58 [2] ve spojení s Listinou základních práv Evropské unie.

Soudní dvůr konstatoval, že předmětná vnitrostátní úprava spadá do oblasti působnosti směrnice 2002/58. Článek 5 odst. 1 této směrnice konkrétně stanoví, že členské státy musí prostřednictvím svých vnitrostátních právních předpisů zajistit důvěrný charakter sdělení přenášených pomocí veřejné komunikační sítě. Čl. 15 odst. 1 směrnice sice umožňuje členským státům zavést výjimky ze základní povinnosti, která je stanovena v čl. 5 odst. 1 této směrnice, toto ustanovení musí být nicméně v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora vykládáno restriktivně.

Článek 15 v taxativním výčtu stanovuje, že účelem legislativních opatření představujících výjimku ze zásady důvěrnosti sdělení musí být zajištění národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti nebo prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů nebo neoprávněného použití elektronického komunikačního systému. Při výkladu čl. 15 odst. 1 je dle Soudního dvora nutné zohlednit nejen význam práva na respektování soukromého života zaručeného čl. 7 Listiny, ale i základního práva na ochranu osobních údajů zaručeného jejím čl. 8. Přitom každé omezení výkonu práv a svobod uznaných Listinou musí respektovat jejich podstatu, musí být nezbytné a skutečně odpovídat cílům obecného zájmu.

Předmětná právní úprava stanoví plošně a nerozlišující uchovávání veškerých provozních a lokalizačních údajů všech účastníků a registrovaných uživatelů. Takové údaje umožňují dohledání a identifikaci zdroje sdělení a jeho adresáta, zjištění data, času a doby trvání komunikace a určení typu sdělení, identifikaci komunikačního vybavení uživatelů a zjištění polohy mobilního komunikačního zařízení, a tak lze vyvodit velmi přesné závěry o soukromém životě takové osoby. Dle Soudního dvora výše uvedeným podmínkám takováto úprava neodpovídá. Překračuje meze toho, co je naprosto nezbytné, a nelze ji v demokratické společnosti považovat za odůvodněnou, jak vyžaduje čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58 ve spojení s čl. 7, 8, 11 a 52 odst. 1 Listiny.

Soudní dvůr dále uvedl, že směrnice 2002/58 nebrání takové vnitrostátní úpravě, která ukládá cílené uchovávání údajů za účelem boje proti závažné trestní činnosti za podmínky, že takové uchovávání je omezeno na to, co je nezbytně nutné, a to s ohledem na kategorie uchovávaných údajů, komunikační prostředky, dotčené osoby a dobu trvání uchovávání. Podmínkou takové úpravy je jasnost, přesnost a stanovení dostatečných záruk.

Přístup příslušných vnitrostátních orgánů k uchovávaným údajům, s výjimkou naléhavých případů, musí být dle Soudního dvora řádně odůvodněn, musí podléhat předchozímu přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu a tento soud nebo orgán musí rozhodovat na základě odůvodněné žádosti příslušných orgánů. Poskytovatelé mají povinnost přijmout vhodná technická a organizační opatření, která umožní zajistit účinnou ochranu uchovávaných údajů proti riziku zneužití a proti veškerému neoprávněnému přístupu k těmto údajům. Vnitrostátní právní úprava musí zejména stanovit, že údaje musí být uchovávány na území Evropské unie a že po uplynutí lhůty pro jejich uchovávání musí dojít k jejich nevratné likvidaci. Členské státy musí zajistit, aby nezávislý orgán vykonával dohled nad dodržováním úrovně ochrany, kterou zaručuje unijní právo fyzickým osobám v souvislosti se zpracováním osobních údajů.

Katarína Deáková

[1] Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. 4. 2014 ve věci C-293/12 a C-594/12 Digital Rights Ireland.

[2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. 7. 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací.

Rozsudek ze dne 25. 1. 2017 ve věci C-640/15 Tomas Vilkas

Ke lhůtám pro předání vyžádaných osob na základě evropského zatýkacího rozkazu

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Soudní dvůr se ve věci Vilkas vyjadřoval k předběžným otázkám irského Odvolacího soudu týkajícím se výkladu čl. 23 rámcového rozhodnutí Rady o evropském zatýkacím rozkazu [1]. Konkrétně se jednalo o zodpovězení otázky, zda tento článek umožňuje opakovanou dohodu o novém datu předání vyžádané osoby a za jakých podmínek.

Litevský soud jako vystavující justiční orgán vydal dva evropské zatýkací rozkazy na pana Tomase Vilkase. Vrchní soud v Irsku jako vykonávající justiční orgán následně přijal dva příkazy k předání této osoby do Litevské republiky. S litevskými orgány bylo dohodnuto jeho předání na 31. 7. 2015, ke kterému mělo dojít běžnou leteckou linkou. Vzhledem k agresivnímu chování pana Vilkase však pilot odmítl jeho vstup na palubu letadla. Vrchní soud stanovil druhé datum předání nejpozději do 6. 8. 2015. Druhý pokus o předání se uskutečnil dne 12. 8. 2015, byl však ze stejného důvodu vyžádanou osobou zmařen. Ministr spravedlnosti podal návrh k Vrchnímu soudu na povolení třetího pokusu o předání pana Vilkase, tentokrát po moři a pozemní cestou. Dne 14. 8. 2015 však Vrchní soud rozhodl, že není příslušným k projednání žádosti o stanovení nového data předání, žádost zamítl a pana Vilkase propustil z vazby. Odvolací soud se v rámci projednání opravného prostředku proti tomuto rozhodnutí Soudního dvora dotázal, zda čl. 23 rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu umožňuje orgánům stanovit opakovaně nové datum předání v případě existence okolností, které jsou mimo kontrolu členských států.

Podle čl. 23 odst. 2 rámcového rozhodnutí má být vyžádaná osoba předána nejpozději do 10 dnů po přijetí pravomocného rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Ustanovení čl. 23 odst. 3 představuje odchylku od tohoto pravidla, když stanovuje, že v případě existence okolností, které jsou mimo kontrolu členských států, jsou příslušné orgány povinny dohodnout nové datum předání vyžádané osoby a uskutečnit jej ve lhůtě do 10 dní od tohoto nového dohodnutého data. Spornou byla otázka, zda rámcové rozhodnutí v čl. 23 odst. 3 vyžaduje, aby členské státy dohodly nové datum předání v případě, že uplynula lhůta pro předání podle čl. 23 odst. 2.

Soudní dvůr konstatoval, že čl. 23 odst. 3 rámcového rozhodnutí neomezuje výslovně počet nových předání, která mohou být dohodnuta, pokud předání vyžádané osoby brání okolnosti, které jsou mimo kontrolu členských států. Povinnost sjednat nové datum předání vyžádané osoby v případě, že jejímu předání brání okolnosti, které jsou

mimo kontrolu členských států, se neomezuje jen na první nové datum předání vyžádané osoby, ale i na další datum jejího předání, nebylo-li možné předání uskutečnit ve lhůtě 10 dnů od prvního nového data předání. Pokud je dohodnuto druhé nové datum předání, potom platí, že vykonávající justiční orgán může rozhodnout v souladu s článkem 6 Listiny základních práv o ponechání vyžádané osoby ve vazbě jen tehdy, pokud řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu bylo vedeno s dostatečnou péčí a délka vazby tudíž není nepřiměřená.

V rámci výkladu čl. 23 odst. 3 rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu se Soudní dvůr zabýval také významem pojmu „okolnosti, které jsou mimo kontrolu členských států.“ Poukázal na rozdílnost formulací v jednotlivých jazykových verzích a dovedl, jednak odkazem na Úmluvu o zjednodušeném postupu vydávání [2], z níž rámcové rozhodnutí vychází, a dále z důvodové zprávy a ustálené judikatury, že je třeba tyto okolnosti vykládat jako zásah vyšší moci, tj. okolností nezávislých na tom, kdo se jich dovolává, neobvyklých a nepředvídatelných, jejichž důsledkům nemohlo být přes veškerou vynaloženou péči zabráněno. Prodloužení lhůty může zásah vyšší moci odůvodňovat jen v rozsahu, v němž tato vyšší moc brání předání této osoby ve stanovené lhůtě, nikoliv pouhé ztížení předání. Jedná-li se o projednávaný případ, okolnost spočívající v kladení odporu vyžádaných osob při jejich předání splňuje podle Soudního dvora podmínku nezávislosti na dotčených orgánech a neobvyklosti, nicméně ji v zásadě nelze označit za nepředvídatelnou. Pokud se jedná o podmínku, že důsledkům vyšší moci nemohlo být přes veškerou vynaloženou péči zabráněno, příslušné orgány mají k dispozici prostředky umožňující jim překonat odpor kladený vyžádanou osobou. Avšak vzhledem k tomu, že nelze zcela vyloučit, že odpor kladený vyžádanou osobou nemohly orgány předvídat a že jeho důsledkům nemohlo být přes veškerou péči zabráněno, musí předkládající soud ověřit, zda byla zjištěna existence takových okolností v projednávané věci.

Závěrem Soudní dvůr uvedl, že ačkoli čl. 15 odst. 1 rámcového rozhodnutí stanoví, že vykonávající justiční orgán rozhodne o předání osoby ve lhůtách stanovených v rámcovém rozhodnutí, není zde žádná výslovná zmínka o časovém omezení platnosti této povinnosti. Vzhledem k tomu, že zásada vzájemného uznávání je „úhelným kamenem“ soudní spolupráce, platí, že státy jsou povinny evropskému zatýkacímu rozkazu v zásadě vyhovět. S uplynutím lhůt pro předání podle čl. 23 rámcového rozhodnutí je spojeno jen propuštění vyžádané osoby, je-li ještě ve vazbě. Členský stát však není uplynutím lhůty zproštěn povinnosti vyhovět evropskému zatýkacímu rozkazu a příslušné orgány musí dohodnout nové datum pře-

dání vyžádané osoby podle čl. 23 odst. 1 a provést její předání. Opačný výklad by mohl ohrozit cíl urychlení a usnadnění soudní spolupráce sledovaný rámcovým rozhodnutím.

Andrea Pokorná

[1] Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. 6. 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy.

[2] Úmluva vypracovaná na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii o zjednodušeném postupu vydávání mezi členskými státy Evropské unie, podepsaná dne 10. 3. 1995.

Rozsudek ze dne 2. 3. 2017 ve věci C-568/15 *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main e.V.*

Sazba za telefonní linku provozovanou obchodníkem za účelem spotřebitelského servisu

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Soudní dvůr se v nedávném rozsudku ve věci *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main e.V.* (dále jen „*Wettbewerbszentrale*“) zabýval otázkou, zda je třeba pojem „běžná (základní) sazba“, uvedený v čl. 21 směrnice 2011/83 [1], vykládat v tom smyslu, že cena za hovor, který se týká uzavřené smlouvy, uskutečňovaný prostřednictvím zákaznické telefonní linky provozované obchodníkem, nesmí být vyšší než cena za hovor na běžné zeměpisné číslo pevné linky nebo mobilní sítě.

Žalovaná, společnost *comtech*, na své internetové stránce uváděla telefonní číslo pro spojení se zákaznickým servisem zejména pro zákazníky, kteří se společností již uzavřeli smlouvu a chtěli získat informace nebo učinit reklamaci. Cena za hovor na toto telefonní číslo byla vyšší než cena za běžný hovor na číslo pevné linky nebo na číslo mobilní sítě. Dle názoru *Wettbewerbszentrale*, spolku pro boj proti nekalým obchodním praktikám, je poskytování telefonní linky zákaznického servisu za sazbu vyšší, než je sazba za běžný hovor, nekalou obchodní praktikou, která je v rozporu s německou vnitrostátní legislativou.

Soudní dvůr ve svém rozsudku uvedl, že pojem „běžná (základní) sazba“ uvedený v čl. 21 směrnice 2011/83 není ve směrnici definován a za těchto podmínek musí být význam a dosah tohoto pojmu určen v souladu s jeho ob-

vyklým smyslem v běžném jazyce s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém je uvedený pojem použit, a cílům, které sleduje právní úprava, již je součástí.

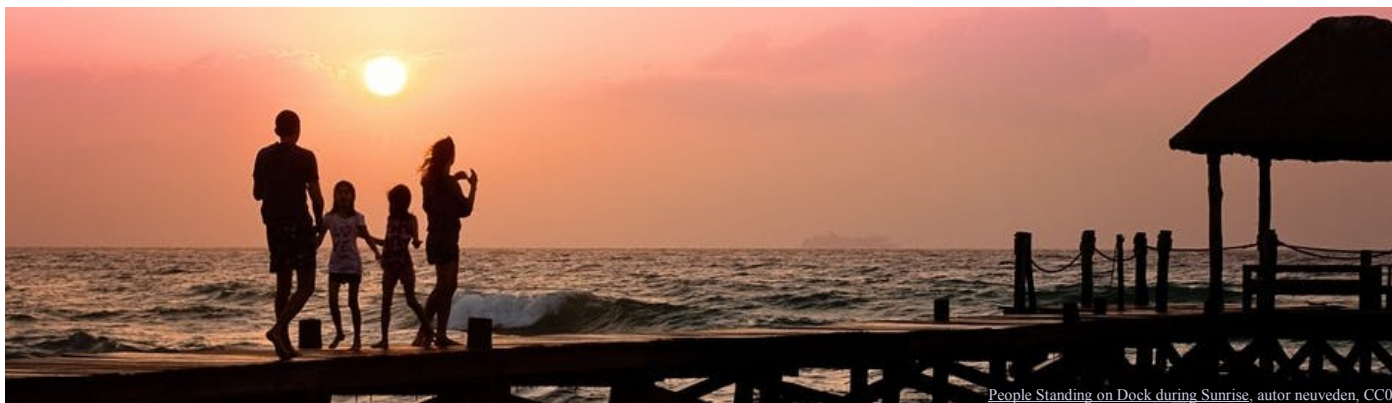
Obvyklý smysl pojmu „běžná (základní) sazba“ evokuje sazbu stanovenou za běžný hovor. Z kontextu, do kterého je předmětný článek situován, tj. čl. 6 odst. 1 písm. f) směrnice, dle Soudního dvora nevyplývá, že by pojem „základní sazba“ uvedený v daném ustanovení měl mít jiný význam než běžné náklady na běžnou komunikaci, které může spotřebitel očekávat a které nevyžadují, aby o nich obchodník spotřebiteli poskytl bližší informace. Z několika dalších článků směrnice 2011/83 je nadto zřejmé, že není na spotřebiteli, aby nesl při vykonávání svých práv zakotvených v této směrnici jiné než běžné náklady, a že případné dodatečné náklady nese obchodník.

Na základě uvedených skutečností Soudní dvůr uzavřel, že pojem „běžná (základní) sazba“ uvedený v čl. 21 směrnice 2011/83 musí být vykládán v tom smyslu, že cena za hovor, který se týká uzavřené smlouvy, uskutečňovaný prostřednictvím telefonní linky zákaznického servisu provozované obchodníkem, nesmí být vyšší než cena za hovor na běžné zeměpisné číslo pevné linky nebo mobilní sítě.

Helena Dvořáková

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. 10. 2011 o právech spotřebitelů.

JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

People Standing on Dock during Sunrise, autor neuveden, CC0

Rozsudek ze dne 10. 1. 2017 ve věci *Babiarz proti Polsku*, č. 1955/10

Polská právní úprava a „právo na rozvod“

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se opětovně vyjádřil k výkladu čl. 8 a 12 Úmluvy. Stěžovatel byl tentokrát polský občan, pan Babiarz, který se se svou manželkou oženil v roce 1997 a žili spolu až do roku 2005, kdy se stěžovatel přestěhoval k současné partnerce, se kterou mají i společné dítě.

K podání žádosti o rozvod panem Babiarzem došlo v roce 2007, kdy se odvolával na manželská nedorozumění. Vnitrostátní soud ho nicméně nerozvedl, a to ani přes současné konstatování, že již došlo k úplnému a nezvratnému rozpadu manželství ve smyslu § 56 polského zákona o rodině a opatrovnictví a usmíření je již nepravděpodobné. K odlišnému závěru nevedla vnitrostátní soud ani skutečnost, že stěžovatelův vztah s aktuální partnerkou trval skoro čtyři roky a vychovávali spolu dítě. Závěr o nepovolení rozvodu učinil soud na základě § 56 odst. 3 zákona o rodině, který nepovoluje rozvod, pokud o něj žádala strana, která rozvrat manželství způsobila, pokud s rozvodem nevinná strana nesouhlasí a její nesouhlas není v rozporu s „rozumnými zásadami společenského soužití“.

V předmětném případě namítal stěžovatel porušení jak čl. 8, tak čl. 12 Úmluvy na základě stejné skutečnosti, a to nepovolení rozvodu. Soud v tomto kontextu poukázal na širokou míru uvážení, kterou smluvní státy disponují při právní regulaci rozvodů a její implementaci v konkrétních případech. Článek 12 Úmluvy garantuje právo mužům a ženám uzavřít manželství a založit rodinu, přičemž výkon tohoto práva má společenské, osobní a právní následky. Jakékoliv právní omezení nesmí zasáhnout do samotného jádra čl. 12 Úmluvy. Soud ve své judikatuře konstantě uvádí, že čl. 8 a 12 Úmluvy nezahrnují právo jednotlivce na rozvod. Navíc poukazuje na skutečnost, že autoři Úmluvy měli jednoznačnou snahu výslovně vyloučit právo na rozvod z jejího rozsahu. Úmluva představuje ovšem živoucí instrument, který má být interpretován v souladu se současnými společenskými podmínkami. Umožňuje-li

vnitrostátní úprava rozvod, čl. 12 Úmluvy garantuje rozvedené osobě právo znovu vstoupit do manželského svazku. Soud také poznamenal, že polské právo ovšem detailním způsobem reguluje způsob, jak dosáhnout rozvodu, přičemž předmětný § 56 odst. 3 zákona o rodině a opatrovnictví lze vnímat jako záruku chránící slabší stranu.

Soud zdůraznil, že si je vědom toho, že žadatel má dceru se svou novou partnerkou, že žije ve stabilním vztahu a že příslušné vnitrostátní soudy uznaly úplný a nezvratný rozpad jeho manželství. To však nic nemění na skutečnosti uvedené výše. Uvažovat jinak by znamenalo, že žádosti o rozvod by muselo být vyhověno bez ohledu na procesní a věcné normy vnitrostátních zákonů o rozvodu tím, že se člověk rozhodne opustit manžela nebo manželku a mít dítě s novým partnerem. Ačkoli podle čl. 8 Úmluvy jsou de facto rodiny a vztahy chráněny, tato ochrana neznamená, že jim musí být přiznáno zvláštní právní uznání. Nebylo tvrzeno, natož aby to bylo prokázáno, že nemožnost dosáhnout rozvodu a právní fikce trvání manželství zabránila stěžovateli v uznání jeho otcovství ve vztahu k dítěti, které má s aktuální partnerkou. Soud tak v poměru pěti hlasů ke dvěma dospěl k závěru, že nedošlo k porušení čl. 8 a 12 Úmluvy.

Názor většiny nesdíleli dva disentující soudci, kteří poukázali na nekonzistentnost většinově zastávaného postoje. Soudce Sajó zejména poukázal na absenci práva žít v manželském svazku proti vůli druhého partnera, jelikož sekulární právo vnímá manželství jakožto dobrovolný svazek. Navíc v předmětném případě nebylo dotčeno pouze právo stěžovatele na soukromý a rodinný život, nýbrž také práva současné partnerky stěžovatele a jejich dítěte, jehož zájmy vnitrostátní soudy opomněly zohlednit. Sice není úkolem Soudu posuzovat nejlepší zájem dítěte, lze jen stěží tvrdit, že v předmětném případě byl tento zájem vůbec zohledněn. Vláda ve prospěch vnitrostátní úpravy neargumentovala pouze ochranou práv a svobod jiných, jakožto legitimní cíl sledovaný vnitrostátní úpravou uvedla také ochranu morálky. Jistá vnitřní nekonzistentnost je přítomná i u legitimizace polské úpravy s poukazem na ochranu

morálky. Není totiž jasné, proč představuje pro ochranu morálky větší ohrožení umožnění rozvodu, než umožnění soužití dvou nesezdaných lidí s jedním dítětem, kde jeden z partnerů je pořád v manželském svazku s třetí osobou. V možnosti státu nutit jednotlivce k soužití s jejich nesprávnými životními rozhodnutími a zabránit jim postoupit dál v soukromém životě spatřuje Sajó nepřipustný zásah, který není nezbytný v demokratické společnosti. Soudce Pinto de Albuquerque považoval většinový názor za nevyváže-

ný, zohledňující pouze zájmy manželky stěžovatele a nepřiměřený ve vztahu použitých prostředků a sledovaného legitimního cíle. Polská právní úprava umožňuje právo na rozvod, nicméně právní požadavky jsou natolik vágní, že z práva opětovně vstoupit do manželského svazku činí fikci.

Katarína Deáková

Rozsudek ze dne 14. 2. 2017 ve věci Hokkeling proti Nizozemsku, č. 30749/12 Právo obviněného na osobní účast před soudem v odvolacím řízení

Úplné znění rozsudku

Stěžovatel, pan Hokkeling, namítal před Evropským soudem pro lidská práva porušení čl. 6 Evropské úmluvy o lidských právech nizozemským odvolacím soudem, který projednal jeho věc, aniž stěžovateli, toho času zadrženému v Norsku, umožnil osobní účast u odvolacího řízení. Soud dospěl k závěru, že stěžovatelovo právo na spravedlivé řízení bylo v důsledku namítaného postupu skutečně porušeno.

Pan Hokkeling, občan Dánska, byl v Nizozemsku zadržen a odsouzen k trestu odnětí svobody v délce čtyř let a šesti měsíců pro trestnou činnost související se zneužíváním návykových látek a omezováním osobní svobody. Odsouzený i státní zástupce se proti rozsudku odvolali. Pan Hokkeling byl nicméně po vykonání dvou třetin trestu propuštěn na svobodu a to předtím, než bylo v důsledku několikanásobného odročení rozhodnuto o odvolání. Následně odcestoval do Norska, kde byl zadržen pro podezření z distribuce drog. Advokát pana Hokkelinga požádal o jeho převoz do Nizozemska, aby se jeho klient mohl účastnit jednání před odvolacím soudem. Žádosti nebylo vyhověno a odvolací soud zároveň nesouhlasil s odročením jednání na dobu, kdy se pan Hokkeling bude moci osobně dostavit.

Odvolací soud argumentoval, že důvody bránící panu Hokkelingovi v účasti jsou plně vyvolané jeho jednáním,

že měl možnost vyjádřit se během řízení v první instanci, účastnit se druhoinstančních jednání, která proběhla před jeho zatčením v Norsku a zároveň konzultovat svůj případ s advokátem. Odvolací soud uzavřel, že zájem na omezení průtahů v řízení v tomto případě převažuje nad právem osobní účasti obviněného před soudem. Soud v odvolacím řízení potvrdil rozhodnutí o vině pana Hokkelinga, oproti prvoinstančnímu soudu však rozhodl o trestu odnětí svobody v délce osmi let, který pan Hokkeling nastoupí po návratu z Norska.

Evropský soud pro lidská práva v předmětné věci souhlasil s argumentací vnitrostátního soudu, že nemožnost osobně se účastnit druhoinstančního řízení byla v přímé souvislosti s jednáním obviněného a že je v zájmu společnosti i rodinných příslušníků oběti, aby byl případ uzavřen v rozumném čase. Soud nicméně zdůraznil, že právo obviněného na spravedlivé řízení má v demokratické společnosti důležité postavení a skutečnost, že obviněný se účastnil prvoinstančního řízení osobně ani aktivní účast jeho advokáta v druhoinstančním řízení, nemohou nahradit osobní účast obviněného před odvolacím soudem a to zvláště s přihlédnutím k téměř dvojnásobnému prodloužení trestu odnětí svobody.

S ohledem na výše uvedené dospěl Soud k závěru o porušení čl. 6 Úmluvy.

Helena Dvořáková

Rozsudek ze dne 13. 10. 2016 ve věci Kitanovska Stanojkovic a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonie, č. 2319/14

Neodůvodněné průtahy při nástupu pachatele trestné činnosti do výkonu trestu odnětí svobody

Úplné znění rozsudku Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se v rozsudku ve věci Kitanovska Stanojkovic a ostatní zabýval problematikou průtahů při nástupu odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody. Stížnost k Soudu předložily tři stěžovatelky, které namítaly, že makedonské vnitrostátní orgány v důsledku prodlení se zajištěním nástupu pachatele do výkonu trestu odnětí svobody, porušily jejich právo na život. Soud dospěl k jednomyslnému závěru, že žalovaný stát nevyňaložil

dostatečnou péči k zajištění výkonu uloženého trestu a nesplnil tak svůj pozitivní závazek dle čl. 2 Úmluvy.

Případ se konkrétně týkal loupeže, ke které došlo v roce 2011 v domě stěžovatelek. První stěžovatelka utrpěla při loupeži vážná poranění hlavy a její manžel (otec druhé a třetí stěžovatelky) zraněním způsobeným úderem kladiva do hlavy podlehl. Dvojice pachatelů byla uznána vinnou a byl jí uložen nepodmíněný trest odnětí svobody. Rozsudek byl potvrzen odvolacím i Nejvyšším soudem a nabyl právní moci dne 26. 11. 2012.

Mladší z pachatelů, sedmnáctiletý F. T., byl soudem vyzván, aby se dne 30. 1. 2013 přihlásil k nástupu do nápravného zařízení k výkonu uloženého trestu. Po neúspěšné žádosti o odklad výkonu trestu ve stanoveném termínu do nápravného zařízení nenastoupil a pobýval přes osmnáct měsíců na svobodě v sousedství stěžovatelek. Přestože se o další útok na stěžovatelky již nepokusil, podle tvrzení stěžovatelek přítomnost F. T. v jejich blízkosti v nich vyvolávala neustálý strach o život.

Soud v dané věci dospěl k závěru, že prodlení s nástupem pachatele do výkonu trestu bylo způsobeno kromě jiného nedostatečnou komunikací mezi dvěma úseky téhož soudu. Navíc poté co vnitrostátní soud vydal nové rozhodnutí o nástupu F. T. do výkonu trestu, nebylo toto rozhodnutí po 10 měsících nijak vymáháno a to z důvodu, že se na soudě nenacházel žádný soudce, který by se danou agendou zabýval.

V kontextu projednávaného případu Soud připomněl, že splnění požadavků plynoucích pro státy z čl. 2 Úmluvy vyžaduje jejich schopnost účinně uplatňovat normy trestního práva vůči pachatelům trestných činů, v jejichž důsledku došlo k usmrcení jiné osoby. K tomu dle Soudu náleží i doplnění legislativních opatření o mechanismus účinně dohlížející na realizaci trestněprávních předpisů a to tak, aby byla zajištěna prevence, potírání i sankcionování trestné činnosti [1].

V odůvodnění svého rozsudku Soud zdůraznil, že požadavek účinnosti trestního vyšetřování v sobě zahrnuje povinnost států vykonat konečné rozsudky bez zbytečného odkladu. Výkon trestu odnětí svobody uložený v souvislosti s právem na život je tedy součástí pozitivních závazků vyplývajících z čl. 2 Úmluvy. Přestože podle Soudu vnitrostátní orgány žalovaného státu ve vztahu k trestnímu stíhání i konečnému rozhodnutí ve věci samé splnily své povinnosti vyplývající z čl. 2 Úmluvy, v následném vykonávacím řízení z důvodu neodůvodněných průtahů při nástupu pachatele do výkonu trestu svým pozitivním závazkům nedostály.

Skutkové okolnosti dle Soudu vyžadovaly rychlé počínání vnitrostátních orgánů při nástupu pachatele do výkonu trestu. Vnitrostátní systém vymáhání norem trestního práva v dané věci nicméně selhal. Ačkoliv vnitrostátní právní úprava žalovaného státu požadavek bezprostřednosti výkonu trestu zakotvovala, v daném případě zajištění výkonu trestu odnětí svobody pachatele trvalo přes osmnáct měsíců od nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku. Vzhledem k tomu, že způsobené průtahy byly Soudem zhodnoceny jako neopodstatněné a plně přičitatelné žalovanému státu, Soud rozhodl o porušení čl. 2 Úmluvy.

Šárka Švábová

[1] Věc Zubkova proti Ukrajině, č. 36660/08, rozsudek ze dne 17. 10. 2013, § 35.

Rozsudek ze dne 6. 10. 2016 ve věci K. S. a M. S. proti Německu, č. 33696/11 **Provedení domovní prohlídky na základě nezákonně získaného důkazu**

Úplné znění rozsudku
Tisková zpráva

V říjnu loňského roku se Evropský soud pro lidská práva zabýval zajímavou otázkou použitelnosti důkazu v trestním řízení, který posloužil jako podklad k nařízení domovní prohlídky k opatření dalších důkazů, ale sám byl třetí osobou získán neoprávněně. Závěry, vycházející mimo jiné z posouzení německé vnitrostátní právní úpravy a judikatury, se mohou dotknout i české vnitrostátní praxe.

Stěžovatelé byli německým manželským párem, na který se v roce 2006 zaměřily daňové orgány ve věci podezření z nepřiznání příjmu 50 000 EUR ročně mezi léty 2002 a 2006. Informace o jejich majetkových poměrech byla neoprávněně získána zaměstnancem lichtenštejnské banky, ve které byly finanční prostředky stěžovatelů uloženy, a zakoupena německou tajnou službou. V návaznosti na tyto informace bylo rozhodnuto o provedení domovní prohlídky u stěžovatelů k opatření dalších důkazů ve věci.

Stěžovatelé před vnitrostátními soudy rozporovali oprávněnost provedené domovní prohlídky. Soudy nicméně, zejména na podkladě rozhodovací praxe Spolkového ústavního soudu, která striktně nezakazuje použití důkazů v trestním řízení, pokud byly pořízeny v rozporu

s procesními normami, stěžovatelům nevyhověly. Roli hrála mimo jiné skutečnost, že prohlídka směřovala vůči podnikatelským aktivitám stěžovatelů a nikoliv do jejich osobní sféry. Před Soudem stěžovatelé namítali porušení práva na respektování obydlí ve smyslu čl. 8 Úmluvy.

Soud v dané věci v první řadě konstatoval, že k zásahu do tvrzeného práva došlo, a dále se zabýval otázkou, zda byl tento zásah oprávněný. K provedení domovní prohlídky dle jeho názoru došlo v mezích vnitrostátního práva a rovněž v souladu se shora uvedenou judikaturou Spolkového ústavního soudu, dle které neexistuje absolutní zákaz použití důkazu, který byl získán třetí osobou neoprávněně. V souladu s tím mohli stěžovatelé (po poradě s advokátem) předpokládat, že data získaná zaměstnancem banky mohou být takto využita.

Soud dospěl k závěru, že německé právo poskytovalo dostatečné záruky proti zneužití prohlídky. Domovní prohlídka byla nařízena soudem, dle zákona a vnitrostátními soudy byla přezkoumána. Samotná informace o majetku stěžovatelů z lichtenštejnské banky byla použita v úvodním stádiu vyšetřování a nikoliv v samotném soudním řízení. Soud zároveň poznamenal, že výhradním cílem prohlídky bylo zjistit, zda došlo k páčání závažné trestné činnosti. K prohlídce došlo v souladu s německým vnit-

rostátním právem a zejména vzhledem k závažnému charakteru vyšetřované trestné činnosti byla též přiměřeným opatřením k zamýšlenému cíli. S ohledem na uvedené skutečnosti Soud dospěl k závěru, že v posuzovaném případě nedošlo k porušení práva na respektování obydlí ve smyslu čl. 8 Úmluvy.

Soud ve svém posouzení respektuje rozhodovací praxi Spolkového ústavního soudu, jež apriorně nevyklučuje použití důkazu, získaného třetí osobou neoprávněně. Stojí za pozornost, že český Nejvyšší i Ústavní soud se rovněž vyjádřily v tom smyslu, že nesměřují k akceptaci absolutní neúčinnosti neoprávněně získaných důkazů. Nejvyšší soud

[1] mimo jiné uvedl, že český trestní proces nepřelal ze Spojených států doktrínu plodů z otráveného stromu. Ústavní soud [2] kromě jiného konstatoval, že existence nezákonně získaného důkazu sama o sobě nevyklučuje použití jiných důkazů.

Jan Bena

[1] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 6 Tdo 84/2013.

[2] Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 3318/09.

Rozsudek ze dne 10. 1. 2017 ve věci Osmanoglu a Kocabaş proti Švýcarsku, č. 29086/12 Náboženské vyznání není důvodem pro udělení výjimky z povinné školní výuky plavání

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se v rozsudku ve věci Osmanoglu a Kocabaş vyjádřil k aktuální problematice vztahu mezi veřejným zájmem státu na povinném vzdělávání dětí a svobodou jednotlivce na projev náboženského vyznání a přesvědčení ve smyslu čl. 9 Úmluvy.

Stěžovatelé, pan Aziz Osmanoglu a paní Sehabat Kocabaş, namítali, že muslimská víra zakazuje, aby se jejich nezletilé dcery účastnily povinné školní výuky plavání společně pro dívky i chlapce. Předmětem sporu byla otázka, zda došlo k porušení jejich práv, když příslušné švýcarské orgány odmítly udělit jejich dcerám výjimku z výuky plavání z náboženských důvodů. S ohledem na skutečnost, že jejich dcery nedocházely na povinnou výuku plavání přes mediační snahy školy a výzvy dotčených orgánů ke splnění jejich rodičovských povinností, byla jim udělena pokuta v celkové výši 1 292 EUR. Opravné prostředky podané stěžovateli proti předmětnému rozhodnutí byly vnitrostátními soudy zamítnuty.

Soud v první řadě konstatoval, že odmítnutí udělit výjimku z povinné školní výuky představovalo zásah do svobody projevu náboženského vyznání a přesvědčení stěžovatelů. Tento zásah byl nicméně učiněn na základě vnitrostátního práva a sledoval legitimní cíl ochrany zahraničních žáků před sociálním vyloučením. Jedná-li se o přiměřenost zásahu, Soud při vážení veřejného zájmu státu na povinném vzdělávání dětí a svobodou projevu náboženského vyznání zdůraznil, že škola hraje zvláštní úlohu v procesu sociální integrace, a zvláště v případech týkajících se žáků cizího původu, proto k udělení výjimky z povinné výuky je nutno přistupovat jen ve výjimečných případech. Zájem na úplném vzdělání dětí usnadňujícím jejich úspěšnou sociální integraci v souladu s místními zvyklostmi převažuje nad zájmem rodičů na jejich vyjmutí z výuky plavání z náboženského důvodu. Výuka plavání není v zájmu dětí pouze z důvodu, že se naučí plavat a vykonávají fyzickou aktivitu, ale především, že se účastní společných aktivit s ostatními dětmi bez ohledu na původ,

náboženství nebo filozofické přesvědčení jejich rodičů. Navíc bylo v projednávaném případě dívkám umožněno nosit tzv. burkini [1] během výuky plavání a převlékat se bez přítomnosti chlapců. Podle Soudu byla taková opatření dostačující pro snížení dopadu povinné účasti dívek na společné výuce plavání na náboženské přesvědčení jejich rodičů.

Ve vztahu k přísnosti uložené pokuty za nesplnění rodičovských povinností Soud dospěl k závěru, že tato byla přiměřená sledovanému cíli, tj. zajištění účasti dívek na povinné výuce za účelem jejich úspěšné socializace a integrace. Stěžovatelé měli možnost seznámit se s relevantními informacemi týkajícími se náboženských záležitostí ve školách a příslušné orgány je upozornily na možnost uložení pokuty v případě pokračování jejich odmítání posílat své dcery na povinnou školní výuku. Pokuta jim byla udělena poté, co byl daný problém řešen na společné schůzce a byly jim zaslány dva dopisy v této věci. Stěžovatelé měli možnost podat opravné prostředky proti rozhodnutí o uložení pokuty, které vnitrostátní soudy posoudily v řádném soudním procesu. Stěžovatelé tudíž měli k dispozici právní prostředky umožňující přezkoumání jejich žádosti o výjimku z povinné výuky v souladu s čl. 9 Úmluvy.

Soud uzavřel, že v projednávaném případě nedošlo k porušení čl. 9 Úmluvy, neboť veřejný zájem spočívající v dodržování povinnosti dětí řádně plnit školní docházku a jejich úspěšné sociální integraci převažoval nad soukromým zájmem stěžovatelů na udělení výjimky z této povinnosti na základě náboženských důvodů, a tudíž vnitrostátní orgány nepřekročily prostor pro uvážení ve vztahu k povinnému vzdělávání.

V souvislosti s tímto rozsudkem Soudu lze zmínit také rozhodnutí německého Spolkového správního soudu z roku 2013, který řešil obdobný případ a rozhodl tak, že muslimské školačky nemohou požadovat osvobození ze společné výuky plavání dívek a chlapců, pokud mají možnost nosit burkinu. [2]

Andrea Pokorná

[1] Burkiní jsou speciální plavky, které se sestávají z dlouhých kalhot, trička s rukávy a šátku. Srov. PÍTROVÁ, Mariana. Německý soud se vypořádal s cudností muslimek. Euroskop.cz [online]. 2013 [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/46/22906/clanek/nemecky-soud-se-vyporadal-s-cudnosti-muslimek>.

[2] Muslimské školačky nemají nárok na osvobození z koedukativní výuky plavání, rozhodl německý soud. Kancelář veřejného ochránce práv [online]. [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/diskriminace/aktuality-z-diskriminace/aktuality-z-diskriminace-2013/muslimske-skolacky-nemaji-narok-na-osvobozeni-z-koedukativni-vyuky-plavani-rozhodl-nemec/>.

Rozsudek ze dne 24. 1. 2017 ve věci **Paradiso a Campanelli proti Itálii, č. 25358/12** Odebrání dítěte, které nemá žádné biologické vazby na své domnělé rodiče

Úplné znění rozsudku Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva se v rozsudku velkého senátu ve věci *Paradiso a Campanelli* zabýval otázkou práva na respektování rodinného života v případě, že mezi rodiči a dítětem navzdory zamýšlenému náhradnímu mateřství neexistovaly žádné biologické vazby a jejich faktický vztah byl relativně krátký. Velký senát Soudu zejména s ohledem na uvedené skutečnosti rozhodl, že odebráním dítěte stěžovatelům a jeho nabídnutím k adopci k porušení práva na respektování rodinného života nedošlo. Ačkoliv se současně jednalo i o zásah do soukromého života stěžovatelů, nešlo o postup, který by nebyl v demokratické společnosti nezbytný.

Stěžovatelé byli manželským párem s italskou státní příslušností, který se pro získání potomka rozhodl k využití náhradního mateřství zprostředkovaného společností se sídlem v Rusku (ve kterém je, na rozdíl od Itálie, náhradní mateřství povoleno). Náhradní matka, které bylo za finanční odměnu implantováno vajíčko od neznámé ženy, domněle oplodněné spermiemi stěžovatele (manžela), porodila v únoru 2011 dítě, jež bylo v Rusku registrováno jako potomek stěžovatelů. Poté, co opatřili mezinárodní uznání rodného listu dítěte, bylo dítě převezeno do péče stěžovatelů v Itálii.

Jednání stěžovatelů se stalo předmětem vyšetřování italských orgánů poté, co obdržely zprávu od ruské strany, že rodný list byl vydán v rozporu se skutečným stavem. Stěžovatelé čelili obvinění z falšování statusových údajů dítěte a přesunu „cizího“ dítěte v rozporu s italským zákonem o adopci. V rámci testu DNA vyšlo najevo, že dítě nemá ve skutečnosti pokrevní spojení s žádným ze stěžovatelů, tedy ani manželem, jehož genetický materiál měl být použit. Zejména vzhledem k tomu, že dítě nemělo žádné pokrev-

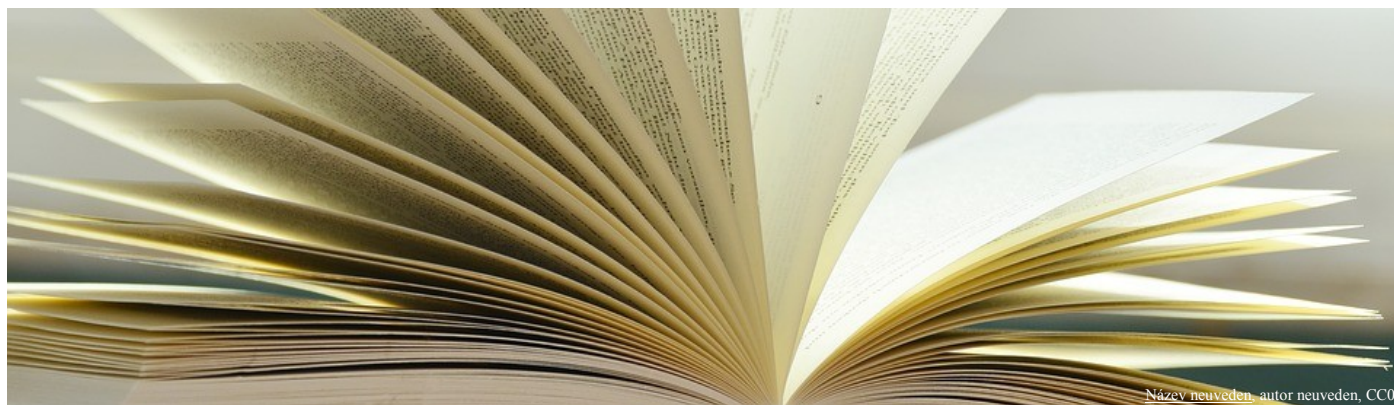
ní vazby se stěžovateli a bylo do Itálie převezeno v rozporu s právními předpisy o adopci, vnitrostátní soudy v říjnu 2011 rozhodly o odebrání dítěte stěžovatelům se zamezením dalšího kontaktu. V roce 2013 bylo dítě adoptováno novými rodiči a obdrželo novou identitu. Stěžovatelé před Soudem namítali porušení práva na respektování rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy.

Soud v rámci senátního rozhodnutí v téže věci v roce 2015 rozhodl, že k porušení čl. 8 Úmluvy došlo. Velký senát Soudu nyní dospěl k opačnému závěru. V prvé řadě konstatoval, že posuzovaný vztah nespadal do sféry rodinného života. Soud připomněl, že s odkazem na jeho dřívější rozhodovací praxi lze vycházet z toho, že rodinný život je obecně možný i bez pokrevní příbuznosti, a to v závislosti na konkrétních okolnostech včetně blízkosti vztahu, role rodičů vůči dítěti apod. V posuzovaném případě nicméně Soud zejména vzhledem k absenci pokrevního spojení, relativně krátkého trvání vzájemného vztahu a rozpornosti právního vztahu mezi stěžovateli a dítětem dospěl k závěru, že nebyly splněny podmínky, aby v dané věci bylo možné mluvit o rodinném životě ve smyslu čl. 8 Úmluvy.

Soud nicméně poznamenal, že rozhodnutí vnitrostátních orgánů jistě představovalo zásah do soukromého života stěžovatelů a dále se zabýval tím, zda šlo o zásah v souladu s právem, za legitimním účelem a zda šlo o postup v demokratické společnosti nezbytný. V tomto ohledu Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní opatření byla přijata ve veřejném zájmu, k ochraně práv a svobod a došlo ke zvažování jednotlivých protichůdných zájmů. Soud tak sice uznal, že jednání vnitrostátních orgánů mělo dopad na osobní sféru stěžovatelů, nicméně zde převážil zájem veřejný.

Jan Bena

MONITORING LITERATUREY

System evropského práva

- * Krommendijk, J. “Open Sesame!”: Improving Access to the ECJ by Requiring National Courts to Reason their Refusals to Refer. *European Law Review* č. 1/2017.
- * Křepelka, F. Nahrazování směrnic nařízenými (důvody, skutečnost, možnosti). *Právník* č. 3/2017.
- * Sowery, K. Equivalent Treatment of Union Rights under National Procedural Law: Târsia. *Common Market Law Review* č. 6/2016.
- * Varga, Z. National Remedies in the Case of Violation of EU law by Member States Courts?. *Common Market law Review* č. 1/2017.
- * Varju, M., Papp, M. The Crisis, National Economic Particularism and EU Law: What Can We Learn from the Hungarian Case? *Common Market Law Review* č. 6/2016.

Evropský soud pro lidská práva

- * Oddný, M. A. The “Procedural Turn” under the European Convention on Human Rights and Presumptions of Convention Compliance. *International Journal of Constitutional Law* č. 1/2017.

Evropské civilní právo

- * *European Review of Private Law* č. 6/2016. (Monotematické číslo k problematice trustu).
- * Ferretti, F. Over-indebted European Consumers: Quo Vadis Personal Insolvency Law? *European Law Review* č. 6/2016.
- * Hrnčířiková, M. Přípustnost prorogace ve věcech manželských s cizím prvkem - současný stav z pohledu českých soudů. *Časopis pro právní vědu a praxi* č. 4/2016.
- * Pauknerová, M. Evropské mezinárodní právo soukromé a zamyšlení nad výročím Římských smluv. *Právník* č. 3/2017.
- * Torremans, P. Jurisdiction for Cross-border Intellectual Property Infringement Cases in Europe. *Common Market Law Review* č. 6/2016.

Evropské trestní právo

- * Anagnostaras, G. Mutual Confidence is not Blind Trust! Fundamental Rights Protection and the Execution of the European Arrest Warrant: Aranyosi and Caldaru. *Common Market law Review* č. 6/2016.

- * Mancano, L. *The Place for Prisoners in European Union Law?* *European Public Law* č. 4/2016.
- * Petr, M. *Znamená vstup do Evropské unie rozdělení trvajících nebo pokračujících deliktů?* *Právní rozhledy* č. 3/2017.
- * Rosanò, A. *Ne Bis Interpretatio In Idem? The Two Faces of the Ne Bis In Idem Principle in the Case Law of the European Court of Justice.* *German Law Journal* č. 1/2017.

Evropské ústavní soudnictví

- * Koncewicz, T. T. *Of Institutions, Democracy, Constitutional Self-defence and the Rule of Law: The Judgments of the Polish Constitutional Tribunal in Cases K 34/15, K 35/15 and beyond.* *Common Market Law Review* č. 6/2016.
- * Matteucci, S. C. *Breaking the Isolation? Italian Perspectives on the Dialogue Between the European Court of Justice and Constitutional Courts.* *European Public Law* č. 4/2016.
- * Philippe, G. *Belgian Constitutional Court Adopts National Identity Discourse: Belgian Constitutional Court No. 62/2016, 28 April 2016.* *European Constitutional Law Review* č. 1/2017.

Soudnictví

- * Kosař, D. *Politics of Judicial Independence and Judicial Accountability in Czechia: Bargaining in the Shadow of the Law between Court Presidents and the Ministry of Justice.* *European Constitutional Law Review* č. 1/2017.

Srovnávací právo

- * Tushnet, M. *The Boundaries of Comparative Law.* *European Constitutional Law Review* č. 1/2017.

Odborné blogy

Verfassungsblog

- * Cloots, E. *The CJEU's headscarf decisions: Melloni behind the veil?*
- * Hörnle, T. *Warum Vertrauen in die Neutralität der Justiz ein schützenswertes Verfassungsgut ist.*

Strasbourgobservers

- * Voorhoof, D. *Pihl v. Sweden: non-profit blog operator is not liable for defamatory users' comments in case of prompt removal upon notice.*

EU Law Analysis

- * Peers, S. *Headscarf bans at work: explaining the ECJ rulings.*
- * Sánchez, J. C. B. *The CJEU and Spanish mortgage law: consumer protection, floor clauses and accelerated repayment.*
- * Woods, L. *When is Facebook liable for illegal content under the E-commerce Directive? CG v. Facebook in the Northern Ireland courts.*

Názory uvedené v příspěvcích představují názory autorů, nikoliv oficiální stanoviska Nejvyššího soudu.

© Nejvyšší soud, ISSN 2464-8531

1/2017
BULLETIN

NEJVYŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA